Повість

Розділ І

Тринадцятий Апостол

"Капітане Горбатюк! Ти вважаєш себе великим сищиком, але ти такий самий нездара, як і вся сучасна міліцейська шарага. Щоб довести це, заздалегідь попереджаю: тринадцятого липня на тринадцятому кілометрі Південного шосе о десятій вечора відбудеться катастрофа. Загине багато людей, у тому числі жінки й діти.

Акція провадиться на знак протесту проти гнилої міліцейської системи, яка ні на що не здатна. У вас три дні в запасі, але ви, козли, все одно нічого не зможете зробити. Отож чекайте катастрофи.

Тринадцятий Апостол"

— Отакого, друже, листа одержав я сьогодні. На, полюбуйся, — капітан Горбатюк простягнув капітанові Попенку аркуш із надрукованим на принтері текстом.

Анатолій Петрович довго роздивлявся, перечитував, потім сказав:

— Гадаю, це хтось із твоїх колишніх "клієнтів" Що, як то кажуть, затаїв у душі помсту і, вийшовши після відсидки, вирішив тебе полякати.

— Я спершу теж так подумав. Потім почав перебирати в пам'яті своїх "клієнтів". Ну, по-перше, писала людина явно молода. Може, навіть юна. І інтонація, і обігравання числа "тринадцять". Дорослий писав би по-іншому. Та й щось я не пригадаю, щоб у мене були такі грамотні "клієнти", які б знали, що існувало всього дванадцять апостолів, учнів і

послідовників Ісуса Христа. Наскільки пам'ятаю, хлопці вони темні й обмежені…

— Якби твій кореспондент був грамотний, — усміхнувся капітан Попенко, — то мусив би знати, що апостолів було не дванадцять і навіть не тринадцять, а принаймні чотирнадцять.

Степан Іванович знітився:

— А ти не плутаєш?

— А чого мені плутати? Згідно з Біблією, апостолами були Андрій, Варфоломій, Йоанн, Юда Іскаріот, Матей, Петро, Симон Зилот (або Симон Кананіт), Фадей (чи Юда — син або брат Якова), Пилип, Хома, Яков — син Алтея та Яков — син Зеведея. Після зради Юди Іскаріота на його місце було обрано Матвія (не плутати з Матеєм). Це вже тринадцятий. До апостолів зараховував себе й Павло Чотирнадцятий.

— Ти що, потай від мене заочно закінчував духовну семінарію? — спробував пожартувати капітан Горбатюк, але його друг жарту не прийняв:

— Ні, просто нашому братові на відміну від вашого брата "опера" доводиться не стільки ганятися за злочинцями з пістолем, скільки порпатись у паперах, документах, книжках… Мимохіть здобуваєш освіту. І Євангеліє мені свого часу довелося проштудіювати. Тож даремно ти думаєш, що твій кореспондент такий уже ерудит.

— Я не кажу, що ерудит, але…

— Що там на тринадцятому кілометрі? — перебив капітан Попенко, щоб вивести друга з незручного становища.

— Узлісся. Місток через річку. Жодної будівлі.

— Значить, ти все-таки побував там?

— Аякже. Хоч, можливо, це й блеф, але… Зовсім нехтувати теж якось… — Степан Іванович одвів очі.

— Певна річ, виключати можливість реальної загрози не варто. Тим більше — зараз тероризм процвітає. Але давай поміркуємо, кому й для чого це потрібно. Просто так нічого не робиться. Якась мета повинна бути. Ну, перше, що спливає на думку, — хтось хоче вивести тебе з рівноваги, завдати тобі психологічного дискомфорту, щоб ти не міг нормально працювати. Які ти зараз ведеш справи?

— Пограбування магазину… Квартирна крадіжка… Розбійний напад із застосуванням холодної зброї і нанесення ножових ран… Ну, й шахрайство.

— А назви мені всіх по черзі, хто проходить у справах.

— Ну, почнемо з шахрайства, — загнув перший палець Степан Іванович. — Молода вродлива жінка. Притягалася за шахрайство двічі. Справу майже закінчено, проблем нема, передаю до суду.

— Ясно. Давай далі.

— Розбійний напад. Там рецидивіст. П'ять судимостей.

— Можеш не продовжувати.

— Квартирна крадіжка. Двоє молодиків. Обидва з вищою освітою. Інженери з дипломами. Залізли до свого знайомого, теж інженера, що кілька років працював за кордоном, поцупили відеокамеру, ноутбук, цифровий фотоапарат. Дебютанти. Раніше до судової відповідальності не притягалися.

— Це вже цікаво. Треба звернути увагу.

— Пограбування магазину. Поки що не розкрите. Сигналізація уміло відключена. Слідів жодних: ні відбитків пальців, нічого. Ввечері магазин одержав чергову партію товару (одяг, взуття). Ще й не розпаковували, залишили до ранку. А вночі — пограбування. Діяли оперативно, просто блискавично. Видно, інформація була на висоті. Навів хтось зі своїх. Але довести поки що неможливо.

— Враховуючи сьогоднішні ціни — операція солідна. Підозри якісь є?

— Конкретних поки що ні. Я тільки почав. Але думаю, замішані люди серйозні. Мабуть, буде створено групу. Вже дзвонили з управління.

— Оце, мабуть, і воно. — Хтозна… Може… Але три дні великої ролі у цій справі не відіграють. Тут, може, й термін продовжувати доведеться…

— Іноді й один день, і година навіть відіграє роль Ти ж знаєш.

— Та я знаю, але… У мене ж навіть нема ще версії… Отже…

— Версія може з'явитися будь-якої хвилини… А вони поспішають. Там, де задіяні великі гроші, діють розумні й винахідливі люди.

— Ти, звичайно, маєш рацію, але… Інтуїція мені підказує, що вітер не звідси.

— Щодо вітру… навіть найдосвідченіші метеорологи помиляються. "Вітер змінних напрямків" — це їхній вираз. Подумай, Стьопо, подумай гарненько. Що за один директор магазину, його працівники?

— Директор — жінка…

— Знову жінка?

— Як бачиш. І знову-таки симпатична. Не дуже молода, років під п'ятдесят, але з тих, які подобаються чоловікам.

— Заміжня?

— Втретє. Перший чоловік помер. Другого вона вигнала — дуже пив. Третій — тренер дитячої спортивної школи, майстер спорту.

— Діти є?

— Дочка від першого шлюбу. Заміжня. Живе в Сімферополі. Чоловік підполковник. Від матері матеріально не залежить. Хоча мати іноді й надсилає їй на свята подарунки, грошові перекази. Розумію, що ти хочеш спитати. Так. Живе, мабуть, не на голу зарплатню. Де ти бачив, щоб керівники в торгівлі жили на голу зарплатню? Але вона працює в торгівлі майже тридцять років, а жодного разу до судової відповідальності не притягалася.

— Значить, розумна жінка, тим більше варта уваги. А її працівники?

— Усі дівчата. Жіночий колектив. Чоловік лише один — вантажник…

Прізвище вантажника магазину було Дармовис.

Розділ II

Загадковий Нолик

Шурик Дармовис зустрівся в електричці зі своїми однокласниками. Женя Кисіль і Вітасик Дорошенко їхали до станції "Соколівка". А Шурик Дармовис на дві зупинки далі — до Троянди.

У Троянді у Дармовисів була дача.

Почувши про те, що Киселі придбали у Завалійках розвалюху, знесли і почали будуватися, Шурик висловив співчуття:

— Ото як школу закінчимо, і новосілля, може, справите. А може, й ні. І будматеріали зараз дорогущі, і робота.

Тато нізащо не захотів будуватися. Ми готову купили. Тато сказав: "Зараз будуватися — зі здоров'ям прощатися".

Женя почервонів і одвернувся. То була свята правда. Торік вони заклали фундамент, і на цьому будівництво припинилося. Фундамент заріс бур'яном так, що й не видно його. Та й узагалі вся ділянка їхня густо заросла бур'яном. Хоч вони з осені посадили часник, а навесні картоплю, огірки, помідори, моркву, петрушку, цибулю, редиску. Але дивитися за городом було нікому, всі працювали, та й досвіду не мали. І двічі підгорнувши картоплю і просапавши грядки, на більше не спромоглися. На кінець літа на городі були такі джунглі, що сапками вже й не проб'єшся, руками виривати треба.

— Ніщо в нас так не родить, як бур'ян, — жартував Женин дідусь-журналіст, ініціатор цієї "будови століття".

Женин тато в цьому році спромігся завезти всього дві тисячі цеглин, чого ледве вистачало лише на четверту частину задуманого і запроектованого. Цегла, акуратно складена під сараєм і накрита руберойдом, теж уже заросла будяками.

Найчастіше у Завалійки наїжджали Женя з Вітасиком. Їм тут дуже подобалося, і вони навіть із дозволу батьків іноді ночували у сусідки баби Секлети. Але боротися з бур'янами вони не вміли та й, чесно кажучи, не дуже й хотіли їх цікавило зовсім інше. Їх цікавила таємниця підземелля колишнього Георгіївського монастиря. Торік Жорі Лук'яненку, якому

кілька днів довелося просидіти під землею, здалося, що там хтось живе. Жені й Вітасику, коли вони проникли у підземелля, теж так здалося. Але поки що розгадати таємницю не вдавалося. Наукова експедиція, яка спеціально досліджувала підземелля, нікого там не виявила.

А цього року влітку, рано-вранці, переночувавши у баби Секлети, Женя й Вітасик вже не вперше пішли на кладовище, де в одному зі склепів був хід у підземелля, і раптом побачили, що зі склепу вийшов незнайомий хлопець, приблизно одного з ними віку. У сріблястому спортивному костюмі і темних окулярах. Побачивши Женю й Вітасика, хлопець метнувся в кущі і зник. Вони кинулися за ним, але його, як то кажуть, і слід прохолов. Півдня вони потім нишпорили по всьому селу, по околицях, розпитували, але ніхто не бачив хлопчика у сріблястому спортивному костюмі й темних окулярах.

Це було тиждень тому.

І от вони знову їхали у Завалійки і зустріли в електричці Шурика Дармовиса. Жені було так досадно, що вони його зустріли. Хвалиться своєю дачею, а з їхнього "будівництва" підсміюється. Розумник який!

І раптом Шурик сказав:

— Я з таким чуваком цікавим познайомився позавчора. Окуляри в нього — будь здоров! Темні, модні... як із "Матриці".

Шурик любив всяке модне.

Женя й Вітасик вражено перезирнулися.

— Що-що? — роззявив рота Вітасик.

— У сріблястому спортивному костюмі? — спитав Женя.

— А ви його знаєте? — тепер уже здивувався Шурик.

— Ні…

— А чого ж?

— Ну, бачили просто…

— Здаля…

— Здаля! — хмикнув Шурик. — Я говорив з ним. Ці-іка-авий чувак!.. На вигляд — наче ми з вами, ровесник, а насправді якийсь чемпіон, мабуть…

— Чемпіон? Чого ти так думаєш? — спитав Женя.

— А він однією рукою півблока залізобетонного отак узяв і пересунув, наче дерев'яну чурку. А там кілограмів двісті, не менше. Це у сусіда нашого після будівництва лишилося. "Ого!" — кажу. Він мене не бачив, я ззаду підійшов. Він так різко обернувся, що я аж злякався. "Ну ти й мощняга!" — кажу. А він засоромився, махнув рукою… Познайомилися… Його Ноликом звати.

— Ноликом?

— Арнольд, мабуть. А зменшено — Нолик. Як Кукуленка з дев'ятого "Б".

— Ага, — згадав Женя.

Справді, в їхній школі у дев'ятому "Б" вчився Арнольд Кукуленко, якого звали Ноликом.

— А що він там робив, у вас? — спитав Вітасик.

— Не знаю. Когось шукав, по-моєму. Я не встиг розпитати. Мене мама гукнула. Я два кроки одійшов, щоб спитати, що вона хоче, обернувся, а Нолика вже нема. Я потім усі дачі оббігав, весь куток… Так більше й не бачив. А окуляри — во! І костюмчик, і кросівки на товстелезній підошві — фірма!.. А ви де його бачили?

Вітасик і Женя перезирнулися.

— Та на станції, — сказав Женя. — Теж звернули увагу на окуляри.

— Він, мабуть, десь тут на дачі, — сказав Вітасик.

— Але я його раніше ніколи не бачив, — сказав Шурик.

На цьому розмова перервалася, бо електричка зупинилася на станції "Соколівка" і хлопці ледве встигли вискочити на перон.

Дармовис гукнув навздогін:

— Приїздіть у гості! Перша Дачна, сімдесят п'ять!

Розділ III

Вантажник з університетським дипломом

Важко будувати версію, коли немає жодних об'єктивних даних, а доводиться ґрунтуватися лише на умоглядних логічних висновках. На кшталт — оскільки ти працюєш у магазині й тобі відомо, що прийшла велика партія дорогих товарів, ти можеш навести професійних кримінальних злодіїв або й сам (сама) взяти участь у злочині.

Та коли немає жодних матеріальних слідів, жодних речових доказів, доводиться вибудовувати логічні конструкції.

Всі працівники магазину — від директора Варвари Іванівни Зайченко до вантажника Віктора Гавриловича Дармовиса — за такою умоглядною схемою могли бути причетними до злочину.

Це коли їх не бачити, не говорити з ними, не відчувати на собі їхні погляди. Але коли бачиш їхні змарнілі обличчя, їхні нещасні очі, чуєш їхні схвильовані, захриплі голоси — умоглядна схема закручується у спіраль, яка веде в заплутаний лабіринт.

Увечері директорка, вона ж власниця, сама у присутності підлеглих замкнула і опечатала магазин, попередньо подзвонивши в міліцію про здачу на охорону.

А вранці, прийшовши першою, виявила крадіжку. Сигналізація була відключена, двері професійно зламані.

Пошуковий собака сліду не взяв. Вночі була злива.

Безперечно, награбоване вивозилося машиною. Але на асфальті у дворі, біля підсобки, — жодних слідів. Знову ж таки через ту саму зливу.

"Наче у групі був іще й метеоролог", — з гіркою іронією подумав капітан Горбатюк.

Та от під час розмови з вантажником Дармовисом несподівано з'ясувалася деталь, яка зацікавила капітана.

Чоловік однієї з продавщиць, який працював на машинобудівному заводі шофером, нещодавно придбав старий списаний "бусик" — вантажний мікроавтобус. Відремонтував — і тепер машина у прекрасному стані, навіть шини не голі, "наварні". Вантажник говорив із неприхованою заздрістю, хоча в самого була нова "Таврія".

— Та що — "Таврія"! Я б із ним махнувся хоч сьогодні. Це не "бусик", а скарб. Особливо коли є дача. Щось завезти, щось привезти... Капітальна машина. "Капітальна, — подумав Горбатюк. — І товар на ній вивезти можна".

Продавщицю звали Тамара. Вона була перелякана і нещасна. На питання, де зараз її чоловік, раптом розплакалася:

— Не знаю. Вчора вранці поїхав у село до батьків, мав увечері повернутися і — нема. Я так хвилююсь.

— Була злива. У селі дороги, мабуть, розкисли, — сказав Горбатюк.

— Я теж так думаю, — кивнула Тамара. Але в очах її були страх і відчай.

А в Дармовиса очі були веселі. І навіть торжествуючі, як здалося Горбатюку.

"Він міг і не говорити про ту машину, але чомусь сказав. Чому?" — подумав Степан Іванович.

Коли капітан був уже в райвідділі, він одразу ж подзвонив в автоінспекцію майорові Дворецькому і спитав про вчорашні дорожні пригоди. Серед досить значної кількості автокатастроф і аварій, що сталися минулої доби на території області, жодного "бусика" зареєстровано не було.

В уяві Степана Івановича знову виникли веселі, торжествуючі очі вантажника Дармовиса. Чого він радів? Щось знав і підказував слідству? У кожному колективі стосунки між людьми складаються досить непросто. Заздрість, суперництво, боротьба, як тепер люблять говорити, особистих амбіцій, на жаль, процвітають повсюдно. Особливо там, де крутяться великі гроші. Отже, не виключено, що між Дармовисом і

Тамарою стосунки були недружні, а то й просто ворожі. В усякому разі з Тамариним чоловіком познайомитися треба буде. І якнайшвидше. А може, Дармовис намагався спрямувати слідство на хибний шлях?

Взагалі-то вантажник Віктор Гаврилович Дармовис був не просто собі вантажник, а вантажник із вищою університетською освітою. Він закінчив економічний факультет університету, працював старшим економістом у конторі з довгою і незрозумілою назвою, а потім кинув і перейшов у вантажники. Спершу був вантажником у гастрономі, в універмазі, а ось уже четвертий рік працює у невеликому, непоказному магазині на околиці міста.

Причому він був аж ніяк не з тих декласованих інтелігентів, що спилися, стали "ханигами" і змушені були перейти у вантажники Він був тверезий, "процвітаючий" вантажник. Купив дачу, машину, побудував нову квартиру. І хоча Варвара Іванівна називала його Вітя, капітан встиг помітити, що директорка ставиться до нього з повагою. Цілком можливо, що він не лише вантажник, а й компаньйон, економічний радник директора.

В усякому разі якщо крадіжка інспірована працівниками магазину, то причетність Дармовиса до цієї акції цілком можлива. Хоча прямих доказів поки що нема, і хтозна, чи будуть. Щоб вони з'явилися, потрібен час. Треба детально вивчити оточення, зв'язки Варвари Іванівни і Віктора Гавриловича, ближче познайомитися з ними. А час грає на злочинців. Товар "скинуть", всі кінці сховають.

Отож зацікавлені злочинці, щоб старший слідчий Степан Іванович Горбатюк переключив свою увагу на щось несподіване, неординарне? Зацікавлені, звичайно! То що робити? Не переключати уваги?

А якщо катастрофа таки станеться? Якщо зухвалий терорист не має нічого спільного з крадіжкою в магазині? Чи можна нехтувати хоч одним шансом з мільйона, коли йдеться про життя людей?

Розділ IV

Чому він не залишає слідів?

— Ну, що скажеш? — спитав Женя.

— А що тут казати? — мовив Вітасик. — Треба його вистежити і познайомитися. Дармовис же познайомився. Підозрілий він хлопець. Незвичайний.

Вони стояли на кладовищі, біля того склепу, де був хід у підземелля монастиря. Щойно вони обстежили склеп і місцевість навколо нього.

І раптом Женя Кисіль насупив брови:

— Слухай, а де його сліди?

— Які сліди? — не одразу збагнув Вітасик.

— Ти пам'ятаєш, тоді напередодні був дощ, навіть не просто дощ, а злива. Навколо склепу була багнюка. Після того дощів більше не було. Коли він вийшов із склепу і зник, ми зайшли у склеп. Ось наші сліди — це мої, це твої. Можна навіть робити гіпсові зліпки — так засохло. І на підлозі у склепі відбитки видно. А де його сліди?

— Нема, — погодився Вітасик. — Після нас, здається, сюди більше ніхто не приходив… А чого ми тоді не звернули уваги на відсутність слідів?

— Не знаю. Але ти ж бачиш — наші сліди є, а його нема. А мусили б бути. Він же вийшов зі склепу і ступав по багнюці. Ти ж пам'ятаєш?

— Пам'ятаю. Він гайнув осюди, в кущі. А тут гладенько, наче ніхто не ступав. Ми отут пробігли, наші сліди, бачиш, є. А його нема… Дивно.

— Отож-бо й воно, що дивно.

— З одного боку, Дармовис каже, півблока двістікілограмового однією рукою пересунув. А з другого — по землі ходить, слідів не лишаючи, наче привид.

— Я ж і кажу…

— Ти думаєш, він був у підземеллі?

— А де ж?

— Але там же замкнено. Ми ж дивилися.

— Замкнено, — Женя зітхнув. — І все-таки… Мені здається, він там був.

— Ну, може, підійшов, побачив, що замкнено, і повернувся.

— А може, у нього ключ є…

— Ключ у сільраді, ти ж знаєш.

— Ключ і викрасти можна.

— Ну це ти вже нафантазував таке… Що він — злодій?

— А чого він од нас утік?

— Та не схожий він на злодія.

— А темні окуляри?

Вони ще довго тинялися біля склепу, висуваючи різні припущення й домисли, аж поки не захотіли їсти. Тоді подалися до баби Секлети.

Наминаючи запахущий бабин борщ зі старим салом, хлопці весь час задумливо перезиралися і раз у раз багатозначно похитували головами. Таємничий Нолик не давав їм спокою.

Баба помітила їхні перезирання й усміхнулася:

— Що, хлопці, знову якась придибенція сталася?

Женя глянув на Вітасика "Від баби Секлети, здається, можна не ховатися", — промовляв його погляд. Вітасик ствердно кивнув.

— Бабусю, а що б ви подумали про людину, яка не залишає слідів? — спитав Женя.

— Як це? — не зрозуміла баба.

— А отак. Ходить по багнюці — і жодного сліду.

— По воді, яко по суху… Було таке. Ходив так Ісус Христос. Син Божий. Господь-Бог наш.

— Ні. На Христа він не схожий, — сказав Женя.

— Абсолютно, — підтвердив Вітасик.

— У спортивному костюмі.

— У темних окулярах.

— А де ви його бачили?

— Та біля склепу на кладовищі.

— Де хід у підземелля монастиря.

— А-а… — протягнула баба Секлета. — Тоді не дивно. Те місце привиди полюбляють. От вони слідів ніколи не залишають. Це точно. Колись, коли я ще дівкою була, і мені там із привидом здибатися довелося. Йшла на побачення з Василем… Гарний був хлопець, справжній сокіл, царство йому небесне, — баба перехрестилася, — кучерявий, струнький, високий, у війну загинув на фронті. Так от, кажу, йшла на побачення з Василем, а побачилася з привидом волохатим, хай Бог милує… Сутеніло, зорі вже на небі засвітилися. Підходжу, а з-за склепу раптом — я-ак шуроне!.. Волохате, бридке, очі горять…Я мало не вмерла з переляку. Незчулася, як і вдома опинилася. Як бігла, не пам'ятаю. Пам'ятаю лише, як на перелазі перечепилася і носом заорала. А Василь понад дві години чекав, ніякого привида не бачив і образився, думав, що я його обдурила, не прийшла. Так ми й посварилися… Не повірив він мені… — баба зітхнула й замовкла, поринувши у свої спогади.

…Але й на привида Нолик не був схожий.

Розділ V

Святий Гавриїл

Леонід Сергійович Підшивалов та Аркадій Маркович Любашевський були з цілком порядних, інтелігентних родин.

Обидва закінчили політехнічний інститут і вже три роки працювали інженерами. Правда, блискучої кар'єри поки що не зробили, але кар'єра — то жінка примхлива, і сподобатися їй не так просто. Звичайно, деяким щастить одразу. Так, як, наприклад, Олександру Петровичу Федоряці,

який невдовзі після закінчення того ж таки політехнічного поїхав на три роки у Марокко і повернувся з машиною, грошима та іншими радостями цивілізованого світу, які викликають таку заздрість у сучасної молоді.

Олександр Петрович Федоряка був на два роки старший за Підшивалова та Любашевського, і різниця між ними була два курси, але в інституті вони приятелювали, оскільки грали в одній інститутській баскетбольній команді. І для Підшивалова і Любашевського Федоряка був Сашуня, а для нього Підшивалов був Льосик, а Любашевський — Деголль. Не хотілося б ображати пам'ять видатного француза, але факт залишався фактом — ніхто з приятелів не називав Любашевського інакше як Деголль. Він і справді був схожий на французького генерала — такий же високий і з таким же видатним носом.

Повернувшись із Марокко, Сашуня випадково зустрівся на вулиці з Льосиком і Деголлем, запросив їх до себе і, звичайно ж, похвалився своїми закордонними надбаннями. І ця зустріч стала початком відновлення старих інститутських зв'язків Всі троє були ще не одруженими, парубкували, і квартира Сашуні стала місцем товариських вечірок і гульбищ. Мама Сашуні, яка мешкала разом із ним, подовгу була відсутня (їздила у Миргород до дочки няньчити малу онуку), і молодим людям ніхто не заважав. Заводіякою у компанії був Льосик. Веселий, компанійський, він завжди вигадував щось незвичайне, якісь розіграші й містифікації. І коли він запропонував Деголлю за допомогою пластиліну зробити відбиток ключів Сашуні, підробити їх і залізти у квартиру, Деголль був певен, що це чергова містифікація Правда, Льосик потім запевняв, що й сам він спершу думав лише розіграти. Сашуню. Та коли "операція" була вдало проведена, користолюбство охопило друзів із такою силою, що вони забули про розіграш. "Ми ж не все взяли, тільки часточку, машина йому лишилася, гроші, Сашуня не пропаде, — заспокоювали вони себе. — До того ж він такий лопух — ніколи не догадається".

Та Сашуня виявився не таким лопухом, як вони думали. Він одразу запідозрив своїх приятелів і заявив у міліцію.

Міліція встановила за ними нагляд і досить швидко накрила їхні спроби реалізувати апаратуру через знайомих у ломбарді. Льосик викручувався вигадливо й майстерно, виявляючи справжній талант містифікатора. Він доводив, що все було задумано виключно як розіграш і останній акт комедії мав відбутися саме у ломбарді, куди вони нібито збиралися привести Сашуню. Але Деголль розколовся одразу...

Зважаючи на те, що інженери були "неофіти", не притягалися раніше до судової відповідальності, а також на прохання потерпілого, який уже пожалів своїх приятелів, капітан Горбатюк вирішив не ув'язнювати підслідних, не брати їх під варту, а обмежитися підпискою про невиїзд.

— Просто не знаю, що й робити, — казав капітанові Сашуня. — Я б уже й забрав свою заяву, але... якби була певність, що вони ніколи більше не робитимуть такого. Адже безкарність розбещує, породжує цинізм. Тепер я думаю, що того листа в інституті таки вони мені написали.

— Якого листа? — спитав капітан.

— Та... — махнув Сашуня рукою. — Не хочеться згадувати.

— Все-таки... Раз уже сказали...

— Був я закоханий в одну студентку. Гарна дівчина. І Льосик у неї був закоханий, і Деголль, по-моєму. Та й не тільки вони, багато хлопців... Красуня була. Вона нікому не надавала переваги, але до мене ставилася, може, прихильніше, ніж до інших. І от одержую я якось листа, що вона... одне слово, бруд різний, помиї... І підпис "Святий Гавриїл".

— Святий Гавриїл? — перепитав капітан.

— А є така старовинна пісня київських студентів... російською мовою... про те, як студенти вночі гуляють, бенкетують, розважаються...

А Владимир святой с колокольни большой

На народ свой глядит, улыбается

Он и сам бы не прочь провести с ними ночь,

Но на старости лет не решается…

Через тумбу-тумбу раз,

Через тумбу-тумбу два,

Через тумбу-тумбу три — спотыкается…

Ну, а потім усе-таки одважився. І тоді… є там такі слова:

А святой Гавриил Богу в рай доложил

О проделках святого Владимира:

Что он курит и пьет, на начальство плюет

И еще кое-чем занимается…

Ну, і ми між собою донощиків називали Святими Гавриїлами… А потім підкинули такого ж листа їй. І Льосик, і Деголль ходили й показували — і в них такі листи виявилися. На принтері, однаковісінькі. І ще в декого. Брудна історія. І пустили чутку, що це начебто я написав. А я тепер думаю, що це таки вони…

""Святий Гавриїл"… "Тринадцятий Апостол" — однотипні підписи", — подумав капітан Горбатюк.

Льосик не під вартою, написати міг запросто. Для чого? Хто його зна. Але такий вигадливий містифікатор і цинік навряд чи сидітиме зараз склавши руки. Щось намагатиметься робити.

Невже Святий Гавриїл і Тринадцятий Апостол — одна й та сама особа?

Розділ VI

Троянда. Полковник Силенко і зек Гординя. Сліди Нолика

— До вечора ми ще встигнемо з'їздити й повернутися, — сказав Женя. — Якщо вийдемо зараз же.

— Давай, — погодився Вітасик.

Хлопці вирішили відвідати Шурика Дармовиса і серйозно поговорити з ним про Нолика. А може, вдасться навіть зустрітися з самим Ноликом. Чогось же він там, на дачах, вештався. Може, він там у когось гостює. А може, й живе десь там, на дачі, з батьками.

Колись Троянда була невеличким хутором, де мешкало півтора десятка людей. Тепер тут розпросторилися дачні сади, що тяглися вздовж річки на два кілометри, — ціле місто з вулицями, площами, з кіосками, крамницями і навіть кінотеатром.

Знайти Першу Дачну, 75 виявилося справою не дуже важкою. Хоча йти від станції довелося далеченько.

Дача Дармовисів була цегляною, триповерховою — унизу гараж, над ним кімнати зі скляною верандою, а вище — мансарда з балкончиком. І сад навколо дачі буяв густою зеленню — доглянутий, родючий.

Але Шурика не було видно. Вони погукали — ніхто не відповів. Самі заходити на територію не наважились.

— Вам кого? — почули вони з сусідньої дачі. З-за кущів виткнулась засмагла лиса голова з сивою стернею на скронях. — Дармовиси тут живуть? — спитав Женя.

— Тут.

— А Шурик де? Не знаєте?

— Мабуть, на річку пішов. А бабуся у магазин.

Тільки тепер хлопці побачили, що лисий досить старий. Спершу він здався молодшим. Товста шия його була помережана глибокими зморшками.

— А ви звідки? Щось я вас тут не бачив… — пильно глянув на них дідусь. — У гості приїхали?

— Ага, — кивнув Женя.

— Ми з Шуриком в одному класі вчимося, — сказав Вітасик.

— Тепер ясно, — хитнув головою дідусь. — А то тут різна публіка вештається. Іноді дивись, щось із двору і… той… пошкандибало…

— Ні-ні, не бійтесь, ми… — сказав Женя.

— А я не боюсь! — мовив дідусь таким тоном, наче хотів сказати: "Хай мене краще бояться!"

— Ходімо на річку, — штовхнув ліктем Женю Вітасик.

— Вибачайте, — сказав Женя дідусеві, і вони пішли до річки.

— Якийсь він дивний, цей дідуган, — сказав Вітасик, коли вони одійшли віддачі. — Правда?

— Ага. Дивився так, наче свердлив очима.

— І очі такі якісь...

— Наче ми злодії...

На річці Шурика хлопці теж не побачили. Шукаючи, пішли вздовж берега. Під кущем сидів із трьома вудочками худющий, засмаглий аж начорно бородатий дідусь.

Коли вони підійшли, на одній із вудочок клюнуло, дідусь підсік і витягнув краснопірку.

— О! Те що треба, — мовив дідусь сам до себе, знімаючи рибину з гачка. — А ти йди гуляй.

З цими словами він витягнув з авоськи, зануреної у воду, великого карася і кинув у річку. А краснопірку сунув до авоськи. Хлопці здивовано перезирнулися. І в цей час почувся голос Шурика Дармовиса:

— Агов! Хлопці! Привіт! Я зараз припливу!

Розділ VII

"Якщо двоє кажуть, що ти п'яний, іди і лягай спати"

Під час розмови капітана Горбатюка з Сашунею несподівано виринуло ім'я офіціанта ресторану "Центральний" Борі на прізвисько

Ультразвук. Може, капітан і не звернув би на це уваги, якби не контекст, у якому стояло Борине ім'я.

Сашуня сказав:

— Перші підозри у мене виникли ще тоді, як ми були на дачі Борі Ультразвука. Офіціанта. З "Центрального". Ми сиділи в "Центральному" Обслуговував Боря. В той вечір ми були Борині гості. Це зовсім інший статус. У ресторанах існує своя градація, від якої залежить рівень обслуговування і якість продуктів. Є гості "шефа" (тобто директора ресторану), є гості "метра" (тобто метрдотеля), є гості офіціанта, є постійні клієнти, а є просто "чайники", тобто незнайомці, які протринькують грошенята і яких нещадно обраховують, подають харчі, що залишились після бенкетів, коньяк, розбавлений портвейном… Хлопці познайомили мене з Борею, він дуже зацікавився моєю роботою в Марокко, і після закриття ресторану запросив нас догулювати до себе на дачу. Напакував дві сумки недоїдків, початих пляшок, і ми поїхали на його машині у Троянду. Там до нас приєднався Борин знайомий подачі, "цінний чоловік", як сказав Боря, який має зв'язки, — Вітя Дармовис, вантажник магазину. І от під час гулянки, коли Боря й Вітя наполегливо вмовляли мене продати цифровик, — такий у нас не купиш навіть за дуже великі гроші, — Льосик раптом сказав: "Продавай, Сашуню, я тобі раджу, бо вкрадуть — не буде ні грошей, ні товару". Взагалі і Боря, і Вітя не злидні, "бабки", як вони висловлюються, мають. І, крім "бабок", мають ще й зв'язки з кримінальним світом. Так мені здалося…

Почувши знайоме прізвище Дармовис, капітан насторожився, але вирішив Сашуні цього не показувати.

— Сподіваюсь, Ультразвук — це не прізвище Борине? — усміхнувся Степан Іванович.

— Авжеж. Прізвисько. Він дуже тихо говорить. Іноді й почути важко. Тому він схиляється до клієнта. І так звик до цього, що став схожий на знак питання. А справжнього його прізвища я, чесно кажучи, і не знаю.

— Ну, це встановити не так важко. Та й не думаю, щоб було потрібно. Безпосереднього стосунку до справи він, по-моєму, не має.

Та хоч і сказав так капітан Горбатюк, але то не було цілковитою правдою.

"Якщо Боря й Вітя вмовляли продати їм цифровик, то чому Льосик і Деголль не запропонували апаратуру їм, а понесли у ломбард, явно ризикуючи? — думав капітан. — Звичайно, у житті бувають найнесподіваніші збіги, але те, що Дармовис фігурує у двох абсолютно не пов'язаних між собою кримінальних справах, змушує замислитися…"

Несподівано пригадався вислів: "Коли двоє кажуть, що ти п'яний, іди і лягай спати".

І враз виникла думка: "А чого я вважаю, що ці дві справи абсолютно не пов'язані між собою? А коли припустити, що пов'язані? Яким чином? Поки що не ясно… Але… Треба зустрітися й поговорити з Борею Ультразвуком. Офіціанти великих ресторанів знають те, чого не знає жодна міськдовідка".

Капітан Горбатюк вирушив до ресторану "Центральний". "Заодно й пообідаю", — вирішив він. Дружини не було вдома, поїхала в село до батьків.

Проте Боря сьогодні не працював. Його зміна була вчора. Офіціанти працюють через день. "Мабуть, на дачі, — подумав Горбатюк. — Погода чудова. Напевне ж не сидить у місті".

Але поїхати того дня у Троянду капітанові не вдалося.

Перешкодили зовсім не передбачені обставини.

Розділ VIII

Нічний політ

Майже дві години ходили хлопці по Троянді, сподіваючись знайти Нолика. Зазирали буквально у кожен садок.

Шурик навіть знахабнів і почав зазирати у вікна. Але — жодних результатів. Нолика не було ніде. Видно, він таки тут не жив.

Почало сутеніти.

Женя й Вітасик заквапилися. Ще трохи — і вони б запізнилися на електричку. А наступна аж пізно ввечері.

— Приїздіть завтра, ще пошукаємо, — сказав на прощання Шурик.

— Та ні, завтра не вийде. Завтра тато з дідом приїдуть, будемо картоплю сапати, — сказав Женя.

— Ну, а я ще пошукаю, — сказав Шурик. — Якщо знайду, сам до вас приїду.

Так і домовились.

Коли хлопці приїхали у Завалійки, на небі вже засвітилися зорі.

— Слухай, а ходімо зараз до каплиці, — сказав раптом Женя. — Оту мене чогось передчуття, що ми його зараз там побачимо.

— Ти знаєш, ти просто вихопив у мене з рота ці слова! — вражено мовив Вітасик. — Я якраз хотів тобі сказати… У мене чогось саме в цю мить виникла певність, що він зараз там. Навіть не знаю чому…

— Ходімо!

Дивно, але страху не відчували. Хоча йти на кладовище увечері не зовсім приємно. Та ще й знаючи, що там у каплиці починається похмуре підземелля, де хтось ходить.

Хлопців наче тягла туди якась таємнича сила.

От вони вже на кладовищі. Йдуть серед старих могил. Дедалі ближче до каплиці…

І раптом…

— А я вас чекаю, — голос Нолика пролунав так несподівано, що Женя й Вітасик аж здригнулися, спинившися враз.

Він стояв під кущем і усміхався. Хоч було темно, вони добре бачили його обличчя, і окуляри, що віддзеркалювали зорі, і сріблястий костюм, що наче світився в темряві.

— Я знав, що ви прийдете… Від вас мені, мабуть, не сховатися… — Нолик хотів іще щось сказати, але враз повернув голову, прислухаючись, і швидко промовив: — Не кажіть про мене нічого. Завтра побачимося!

І…

Те, що сталося наступної миті, було наче епізод із фантастичного фільму. Нолик різко нахилився, потім виструнчився і раптом стрибнув

угору і зник. Хлопці тільки бачили, як він промайнув над каплицею і пропав у гущі дерев.

І майже одразу спалахнуло світло електричного ліхтаря й почувся густий чоловічий голос: — А ви що тут робите?

Це був дільничний міліціонер, сержант Бодня, якого хлопці добре знали по торішніх пригодах у підземеллі.

Міліціонер теж їх упізнав — А-а, старі знайомі! — сказав він, підходячи. — То що ж це ви знову тут вештаєтеся?.. Сказано ж було — не можна! Порушуєте! От любите ви всі порушувати! А потім, як припече, як непереливки, — біжите: "Поможіть! Рятуйте! Виручайте!". Був би порядок, не порушували б — не треба було б і до міліції звертатися. А так день і ніч тільки й знаєш — виручаєш…

Сержант Бодня любив поговорити.

Але Женя й Вітасик, вражені фантастичним зникненням Нолика, погано слухали дільничного міліціонера.

— Ходімте-ходімте! Я вас до баби Секлети проведу, — підштовхнув він хлопців під спини. — Нічого вам пригод шукати поночі на кладовищі. Такі пригоди іноді погано закінчуються. А я потім відповідай.

Хлопці змушені були підкоритися. Про Нолика міліціонер нічого не питав, — видно, так його й не побачив.

— Замкніть їх, бабо, і не випускайте. А то внадилися на кладовище, біди шукають. Здаю їх під вашу відповідальність, — суворо наказав Бодня бабі Секлеті.

Але то було зайве. Хлопці й самі не збиралися повертатися на кладовище. Нолик же сказав: "Побачимося завтра!" Вони довго не спали, стиха перешіптуючись:

— Оце стрибонув, так стрибонув!

— Мабуть, таки спортсмен, чемпіон якийсь.

— По-моєму, вище за Сергія Бубку стрибнув.

— І як це він знав, що ми прийдемо?

— "Від вас мені не сховатися..." Що це значить?

— Завтра дізнаємося.

— А де побачимося — так і не сказав.

— Мабуть, там же, на кладовищі.

— А чому він утік від міліціонера?

— Мабуть, ховається.

— Ти гадаєш, він злочинець?

— Хто його зна.

— А чого він навіть уночі в темних окулярах?

— Ага. Це дивно.

— Все дивно, не тільки це...

…Баба Секлета теж не спала. Шепотіла молитви. Чогось їй було тривожно на серці…

Розділ IX

Несподіваний телефонний дзвінок

Пообідавши в ресторані "Центральний", капітан Горбатюк перед поїздкою у Троянду (він усе-таки вирішив обов'язково побачитися сьогодні з Борею!) забіг на хвилинку до райвідділу попередити, що сьогодні, мабуть, уже не буде, і взяти диктофон (останнім часом, ведучи слідство, він записував усі свої розмови у справах).

Ще не відчинивши дверей свого кабінету, він почув телефонний дзвінок, який деренчав настійливо і, мабуть, давно. Капітан зайшов до кабінету і зняв трубку:

— Алло! Капітан Горбатюк слухає!

— Добрий день! Нарешті все-таки додзвонився… — прогукав у трубці хлоп'ячий голос.

— Слухаю, — повторив Горбатюк.

— Скажіть, будь ласка, у вас є якісь відомості про катастрофу тринадцятого числа на тринадцятому кілометрі?

Капітан здригнувся:

— Хто це говорить?

— Поставтеся до цього дуже серйозно. Це не жарти. І не розіграш. Можуть бути жертви. Смерть невинних людей.

— Не вішай, будь ласка, трубку, — сказав капітан і вже взявся за другий телефонний апарат, але хлопець насмішкувато мовив:

— Не витрачайте марно часу. Не засікайте мене. Я телефоную з автомата. Я не злочинець. Я хочу вам допомогти.

Капітан негайно зняв руку з другого апарата і натиснув на кнопку, що з'єднувала телефон із диктофоном.

— Це ти написав листа? Хто ти?

— Треба вжити всіх заходів, щоб не загинули люди.

— Як може статися катастрофа? Причини?

— Причини злочинні.

— А мотиви? Просто жорстокість, садизм маніяка чи якась певна мета?

— Гадаю, певна мета.

— Звідки тобі це відомо?

— Це не має значення. Головне, запобігти небезпеці.

— Як це можна зробити?

— Затримати автобус до десятої вечора. — Який автобус?

— Я не знаю. Шукайте.

— Хто ти? Як тебе звуть? Давай зустрінемося. Треба серйозно поговорити. Якщо це не жарт, і йдеться про життя людей, і ти щось знаєш, ти мусиш, ти повинен…

— Я не можу.

— Прошу тебе… Дуже прошу!..

Хлопець не відповів, поклав трубку. Пікнув короткий сигнал.

Капітан увімкнув диктофон і двічі прослухав записану розмову.

На жарти це було не схоже. Хлопець говорив схвильовано, щиро.

Але на питання, чи це він писав листа, не відповів. Од зустрічі категорично відмовився. Що це має означати?

Найвірогідніше — боїться. Якимось чином йому стало відомо про підготовку терористичного акту; може, він навіть і член злочинної групи, але у хлопця заговорила совість і він вирішив запобігти катастрофі.

З розмови можна зробити висновок — щодо автобуса, який буде проїжджати о десятій вечора тринадцятий кілометр Південного шосе, готується терористичний акт.

Місце обрано відповідне — безлюддя, кущі, поворот, місток, автобус уповільнює швидкість. І час підходящий — вечір…

Отже, перше завдання — з'ясувати: які автобуси проїжджають тринадцятий кілометр о десятій вечора.

Про поїздку сьогодні до Троянди — годі й думати.

Треба їхати на Південний автовокзал.

Розділ X

"Нічого не збагну!"

Рано-вранці приїхали тато і дід.

Коли Женя з Вітасиком прокинулися, тато з дідом уже стояли на подвір'ї біля криниці і про щось балакали з бабою Секлетою.

Побачивши хлопців, баба Секлета замовкла і винувато опустила очі.

Хлопці перезирнулися. Було ясно — баба Секлета уже доповіла і про сержанта Бодню, і про його наказ. Та дід і тато не робили з цього секрету.

— Хлопці, — насупив брови дід, — я вас розумію. Я й сам таким був, шукав пригод. Але кладовище — не місце для прогулянок. Зараз такий час… Злочинність зростає. У нашій газеті майже щодня про це матеріали. І об'яви: "Допоможіть знайти…", "Такого-то числа пішов із дому і зник… Прикмети…". Я не хочу, щоб… Ви мене розумієте?

— Слухайте мене уважно, — суворо сказав тато. — Якщо не хочете неприємностей… Я й тобі, Вітасику, не посоромлюсь… Твій тато мені дозволив… Раджу подумати…

— Вони подумають, — кивнув дід. — Вони хлопці розумні. Та й ніколи їм буде сьогодні займатися цими дурницями. Дай Боже, щоб ми до вечора впоралися. Дивіться, який бур'ян! Якщо хочемо, щоб картопля зовсім не стекла, щоб хоч трохи… треба негайно щось робити.

Хлопцям не лишилося нічого іншого, як тільки скрушно зітхнути.

Баба Секлета співчутливо глянула на них і розвела руками — вибачайте, мовляв, але інакше я не могла.

То була каторжна робота — боротися з тими бур'янами. Деревовидні, стовбуристі, вони міцно трималися за землю, дряпалися і навіть, як здалося хлопцям, кусалися їх доводилося видирати руками. Ні коса, ні сапка їх не брали. Та й коса у баби Секлети була стара, сточена, благенька — не для таких бур'янів. І, чесно кажучи, ні дід, ні тато косити не вміли. Обидва були городянами.

— Хоч сокирою рубай, — кректав дід, тягнучи із землі чергову бур'янину.

Працювали в брезентових рукавицях. Хлопці, звісно, висмикували ті бур'яни, що менші, але все одно десь години за дві потомилися так, що спини розігнути не могли.

— Може, ми у магазин підемо, щось купимо? — сказав Женя, жалібно дивлячись на дідуся. Дідусь, як і всі дідусі, був поступливіший.

— По-моєму, нам нічого не треба, — сказав дідусь, запитально дивлячись на тата.

Тато, зализуючи навіть через рукавиці поколоті об будяки руки, невдоволено буркнув:

— Нічого нам не треба. Знаю я ваш магазин. Беріть оно сапки і підгортайте картоплю.

Женя був у відчаї.

Він винувато позирав на Вітасика і тільки раз у раз одчайдушно махав рукою.

Це ж його, його найближчі родичі, тато й дід, абсолютно унеможливлювали зустріч із Ноликом! А відтак винен був саме він. Якби не попередження Нолика, Женя б урешті-решт чесно розказав усе діду й татові, і вони, певно, зрозуміли б і відпустили їх. Але розказати було неможливо. І це робило становище безвихідним.

Такого у Жені й Вітасика, здається, ще не було впродовж усього життя. За якихось чотириста-п'ятсот метрів їх чекав загадковий хлопець, а вони не могли зустрітися з ним.

Час минав, тужливий і безнадійний.

Наближався вечір.

— Ну, браття, ми зробили велике діло! — захоплено вигукнув дід, спершись на сапку і оглядаючи город.

— А що! — підхопив тато. — Зовсім інша картина! Молодці, хлопці! З мене могорич.

Тато поліз у сумку з харчами, витяг і урочисто вручив Жені й Вітасику по маленькій шоколадці.

— Спеціально приберіг для такого випадку.

І хоч несподівано отримати в нагороду шоколадки було приємно, гіркоту становища підсолодити вони не могли.

І раптом…

Раптом хлопці побачили Шурика Дармовиса, який ішов вулицею, роззираючись навсібіч і ще не бачачи їх.

Вони кинулися йому назустріч.

— О! Привіт! — вигукнув Шурик. — А я до вас.

— Що? Що таке? — вигукнули Женя й Вітасик, передчуваючи новину.

— Я його бачив!

— Ну!

— І що?!

Шурик глянув на тата й діда, що стояли віддалік, дивлячись на них, і, стишивши голос, сказав:

— Нічого не розумію... Ви що — добре знаєте його?.. Він несподівано з'явився в нас у саду, сказав мені: "Передай хлопцям, що сьогодні ввечері, о десятій..." — і зник. Нічого не збагну...

Розділ XI

У Троянду треба їхати сьогодні

Капітан Горбатюк довго сидів на Південному автовокзалі з диспетчером, аналізуючи графік руху міжміських автобусів. Підраховували, прикидали, які з рейсів минають тринадцятий кілометр о десятій вечора. Але не знайшли жодного. І з тих, що прибувають, і з тих, що від'їжджають. Були такі, що минають тринадцятий кілометр приблизно о двадцять першій тридцять, о двадцять другій тридцять п'ять, о двадцять другій п'ятдесят А таких, щоб о двадцять другій не лише плюс-мінус п'ять хвилин, а й десять-п'ятнадцять, не було жодного. Ні з дальніх рейсів, ні з міжміських.

— Може, не рейсовий? — сказав диспетчер. — Може, на замовлення?

— Та ні… Не думаю, — зітхнув капітан.

Диспетчер замислився і раптом підняв угору палець:

— Стривайте. Є ще заводські автобуси. Що по суботах-неділях возять заводчан на дачі, на сади.

"Тринадцяте… Що ж це за день? Субота!" — майнуло у капітана.

— Ану-ну! Годиться!

— Тоді давайте глянемо, — диспетчер витягнув із шухляди папірець. — Я тут записав про всяк випадок. Іноді буває треба… Та-ак!.. — він замовк, дивлячись на папірець і щось прикидаючи подумки. От… Останній рейс із Троянди о двадцять першій. Це кілометрів сімдесят п'ять. Ви знаєте, на тринадцятому кілометрі він буде якраз десь о двадцять другій. Влаштовує?

— Думаю, так… Дякую! Дякую! — капітан потиснув руку диспетчеру і вийшов.

Його охопило хвилювання, яке бувало завжди, коли факти починали працювати на версію, що свідчило про правильність обраного шляху розслідування. Хоча певної чіткої версії ще не було, але напрямок уже прозирав.

Троянда! Телефонний дзвінок був, мабуть, звідти.

Капітан глянув на годинник. Була майже дев'ятнадцята, тобто сьома година вечора. Пізнувато. Рейсовий приміський автобус на Троянду вирушав о дев'ятнадцятій двадцять. Прибував у Троянду о двадцятій

сорок. І одразу повертався назад. Це був останній рейс. Правда, були ще електрички... Але розкладу капітан не знав. Пізно ввечері між електричками інтервали бувають великі: година-півтори. Отож додому можна втрапити аж о другій ночі.

Службовою оперативною машиною користуватися капітан не хотів. За бензин треба звітувати, а поїздка була начебто не зовсім по роботі А як-не-як у два кінці понад сто п'ятдесят кілометрів.

Капітан стояв у задумі край шосе.

І раптом біля нього різко загальмували "Жигулі". Горбатюк глянув і не повірив очам. То була машина капітана Попенка.

— Вас підвезти? Десять доларів! — весело вигукнув із віконця його друг. — Що ти тут робиш?

— Ти що — екстрасенс? Знав, що ти мені зараз потрібен як повітря? — сказав Горбатюк, сідаючи в машину.

— Вважай, що так. А що?

— Мені до зарізу треба зараз у Троянду.

— Ех-хе-хе! — похитав головою Попенко. — Глянь на бензин. Я ж на нулі. Не знаю, чи вистачить доїхати додому. А заправитися немає за що... А чого такий заріз?

Капітан Горбатюк стисло розповів другові про події сьогоднішнього дня — про Борю Ультразвука, про телефонний дзвінок, про результати розмови з диспетчером...

— Ясно. Снаряди лягають все ближче. Гадаю, з катастрофою — таки не жарти. Часу лишається все менше. У Троянду поїхати треба, — капітан Попенко почухав потилицю. — Що ж робити з бензином?.. Слухай, а що як побалакати з твоїм диспетчером… Звичайно, це порушення, але… якщо до завтра… певне ж, повірить?

— Ходімо, — рішуче сказав Горбатюк.

Тепер уже потилицю чухав диспетчер:

— Це ж вам літрів п'ятнадцять… а то й каністру…

— Краще каністру, — кивнув Попенко. — Мало що… І для рівного рахунку. Завтра привезу гроші. Слово!

— Та причому тут це… — одмахнувся диспетчер. — Головне знайти. Якби не вечір, не кінець зміни… Ну, посидьте, я спробую… — він вискочив, залишивши їх у диспетчерській.

Якусь хвилину вони мовчали. Потім капітан Попенко спитав:

— Ти думаєш, той хлопець, що дзвонив, і є Тринадцятий Апостол?

— Ні. Щось не схоже, — сказав Горбатюк. — І тон, і лексика не та. А головне — психологічна характеристика… Там зухвалість, цинізм. Тут щира схвильованість, доброзичливість.

— Не виключено, що так і задумано.

— Для чого?

— Щоб ти повірив. — Взагалі й таке можливо. Хоча інтуїтивно я відчуваю, що хлопець був щирий. Шкода, якщо помилився.

— А як, до речі, з тим "бусиком", що зник?

— Знайшовся. Приїхав. Серед поля, на ґрунтовій дорозі застряв, поламався. А сповістити не було можливості. Гадаю, до крадіжки він не причетний. А от те, що Дармовис, який намагався його "засвітити", несподівано вигулькнув у іншій справі поряд із Борею Ультразвуком, наводить на роздуми. Тому й хочу, не відкладаючи, зустрітися ще сьогодні і з Борею, і з Дармовисом. І взагалі понюхати ту Троянду. Ниточки ведуть явно до неї. А сама атмосфера, мікроклімат місця, де зріє злочин, може дати певний поштовх у розслідуванні. Тим більше часу обмаль.

— Згоден! У Троянду треба їхати сьогодні.

До кімнати, рвучко розчинивши двері, увійшов диспетчер.

— Давайте каністру! Домовився — був у хлопців запас.

— Я завжди казав — поки є на світі добрі люди, з будь-якого безвихідного становища можна знайти вихід, — весело сказав капітан Попенко.

Розділ XII

О десятій вечора…

Першим не витримав дідусь:

— Що там у вас за секрети? Либонь, знову щось неймовірне.

Хлопці перезирнулися.

"Якщо він утаємничив Дармовиса, то, значить, та його засторога: "Не кажіть про мене нічого!" — стосувалася тільки Бодні. Мабуть, він таки ховається від міліції, — подумав Женя. — І татові з дідом можна розказати. Тим більше, не розказавши, як ми зможемо побачитися увечері о десятій? Нас же просто не пустять. Та й не буде нас тут о десятій. Поїдемо додому. Їм же завтра на роботу".

Тато й дід взяли сьогодні на роботі відгули, щоб попрацювати на городі. Бо в неділю мамин день народження. І в суботу треба буде закупити харчі. А далі чекати з тими бур'янами не можна було. Пропала б уся картопля. Вітасик все це теж розумів.

Тільки Шурик, не знаючи ситуації, розгублено переводив погляд з одного на другого. — Давай розказуй! — махнув рукою Вітасик.

Женя розповів татові й діду все про загадкового Нолика.

— Гм, — заклопотано мовив тато. — Літає... слідів не лишає... Важезні блоки однією рукою переставляє... Чортівня якась!

— Щастить нам на чортівню! — усміхнувся дід. — Либонь, хлопці мають якусь особливу тонку екстрасенсорну властивість...

— Тату! — благально звів Женя очі на Василя Сергійовича. — Ти ж розумієш, що нам треба, отак-о треба о десятій вечора...

Тепер уже тато з дідом перезирнулися.

— Останній автобус на станцію іде о пів на дев'яту, — сказав дідусь. — Якби не так потомилися, можна було б і пішки... Але... І на електричку останню не втрапимо... Аж до четвертої ранку чекати доведеться... Краще вже ночувати, а о шостій зразу на роботу.

— Мабуть, доведеться, — зітхнув тато.

Шурик Дармовис і собі зітхнув:

— Жаль, я не зможу… Сьогодні тато на дачі ночує. Не пустить. Я вже мушу повертатися. А то не встигну…

Але видно було, що він недуже шкодує, що так складається. Шурик був не вельми сміливий, щоб не сказати боязкий.

— Спасибі тобі, що не полінувався, приїхав, попередив, — мовив Женя.

— Ну, чого це… — одмахнувся Шурик. — Але й ви… потім розповісте… Мені ж цікаво…

— Аякже! — сказав Вітасик.

Шурик побіг на автобус, тато з дідом пішли дзвонити додому, що вони сьогодні не приїдуть, ночуватимуть у баби Секлети. А Женя з Вітасиком нервово походжали по подвір'ю в нетерплячому чеканні. До десятої лишалося ще дві години, довжелезні дві години.

— Він хоче нам щось сказати. Дуже важливе! Я відчуваю, — сказав Женя.

— Я теж, — хитнув головою Вітасик. — Хто ж усе-таки він такий?

— Не знаю… Може, й злочинець. Хоча… чогось мені не віриться.

— Мені теж. Але… Якщо все-таки… і якщо він попросить, щоб ми йому допомогли… Злочинці, ти ж знаєш, іноді використовують пацанів… Що робитимемо?

Женя знизав плечима:

— Не знаю… Побачимо по ситуації.

— Мені б не хотілося бути стукачем.

— А мені б, думаєш, хотілося?.. Але й допомагати злочинцям не дуже приємно. — Хто говорить…

— А мені все-таки здається, що він не злочинець.

— Мені теж…

Повернулися тато й дід.

— Ледве додзвонилися, — сказав дід. — Мобільний зв'язок тут зовсім поганий.

— Я вже думав, що комусь із нас доведеться їхати, — мовив тато. — Хоча мені й самому вже цікаво, що ж це за такий Нолик і чого він хоче.

— І мені цікаво, — усміхнувся дід.

— Тільки ж ви не… — насторожився Женя. — А то все зірветься.

— Та ні, ні, не бійтесь, — заспокоїв тато.

— Що ж ми — не розуміємо, чи що? — зняв руку догори дід. — Усе розуміємо! Ми здаля спостерігатимемо. Для страховки. Про всяк випадок…

— Ні-ні-ні! — замахав руками Женя. — Ні в якому разі!

— Та мало що може бути! Хлопці! Ви не жартуйте, — насупив брови дід.

— Ні-ні! Не треба! — вперто сказав Женя.

— Ну, добре, — примирливо поклав йому руку на плече тато. — Ми станемо біля хати секретаря сільради, що проти церкви. Коли що — кричіть, ми почуємо.

— Тільки не ближче.

— Гаразд.

І от наблизилася десята…

З вулиці біля церкви горів на стовпі ліхтар. А за церквою на цвинтарі — темрява непроглядна. Вечір був хмарний, небо беззоряне. Але те, що проти церкви біля хати секретаря сільради стоять тато і дід, вселяло впевненість. І хлопці сміливо йшли у ту темряву, орієнтуючись по пам'яті і навпомацки. Минули густі кущі. Он уже бовваніє склеп. Вітер, що був знявся, коли вони підійшли до цвинтаря, раптом вщух. Запанувала якась неприродна, дзвінка тиша. І враз вони почули з темряви негучний голос:

— Привіт! Ви таки хлопці надійні. Не вмикайте ліхтарик, не треба.

— Чому? — спитав Женя. Не стільки по суті, як для того, щоб подати голос. Було якось моторошно слухати, не відповідаючи.

— Не треба, — не пояснюючи, повторив невидимий Нолик.

— Ну, гаразд, — сказав Женя, хоча йому дуже хотілося увімкнути ліхтарик, який він стискав у руці. — А що таке? — подав нарешті голос Вітасик.

— Готується страшний злочин, — сказав Нолик.

— Де? — відчуваючи холод у грудях, спитав Женя.

— У Троянді.

— Звідки ти знаєш? — тремтячим голосом спитав Вітасик.

Нолик не відповів, а сказав:

— Я думав попросити того Шурика, але він ненадійний. Хоча до злочину стосунку не має, імпульси ідуть звідти. Треба щось зробити, тому що буде багато жертв.

— Треба, мабуть, негайно заявити в міліцію, — сказав Вітасик.

— Я не знаю, про що заявляти, — зітхнув Нолик.

— Як?! — здивувався Женя.

— Та й міліція, мабуть, не зможе нічого… — знову зітхнув Нолик і раптом схвилювався: — Ідуть! Двоє! Тікаю!

Врешті, все сказав… Думайте самі. Прощайте!

І хлопці враз побачили, як на тлі прояснілого неба над темною громадою дерев майнула і зникла тінь.

Якусь хвилю хлопці мовчали, прислухаючись. Потім Женя увімкнув ліхтарик. Біля склепу нікого не було.

— Ой! Дивись! — вигукнув раптом Вітасик. — Ану, посвіти сюди!

У траві біля склепу стояли кросівки Нолика — яскраві, червоно-сині, з білою оторочкою. На товстій підошві Вітасик нахилився, хотів підняти і… не зміг.

— Що таке? — спитав Женя і теж нахилився, взявся рукою. — Тю! Вони що — прибиті чи смолою приклеєні?!

Підняти кросівки з землі було неможливо. І раптом ліхтарик згас. Женя його не вимикав. Ліхтарик згас сам. Хоча Женя вчора поміняв батарейки. І вмить хлопців охопив страх. Вони обидва мимоволі скрикнули.

— Що таке? — почувся з-за кущів схвильований голос діда.

— Де ви? Ідіть сюди! — вигукнув тато. — У нас чогось ліхтарики не працюють.

— І… і у нас, — пробелькотів Женя.

— Слухайте, у мене якийсь шум у голові дивний, — сказав дід.

— І в мене, — признався тато.

— І в мене!

— І в мене! — наче луна прокотилася, повторили хлопці.

— Ходімо звідси! — скомандував дідусь. — Хутко!

Розділ XIII

Боря дає характеристики

Прізвище Борі Ультразвука було Кучкін. Цю інформацію капітан Горбатюк одержав, коли обідав у ресторані "Центральний". Але та інформація виявилася зайвою. Позаяк Бориного прізвища у Троянді ніхто не знав. А от прізвисько Ультразвук і те, що він офіціант із "Центрального", либонь, знали всі. І перший же дядечко, лисину якого прикривала носова хусточка, зав'язана з чотирьох кінців на вузлики, дізнавшись після короткої розмови, хто такий Кучкін, радісно вигукнув:

— А! Боря! Ультразвук! З "Центрального"! Так би й сказали. А то "Кучкін", "Кучкін". Аякже! Он його палаццо. Край води. З особистим причалом. І фамільним прапором на вежі. Хто ж його не знає!

Борине "палаццо" було справді примітне. З червоної клінкерної цегли, з балкончиком, із зубчастою вежкою на даху, над якою справді маяв невеликий синьо-голубий прапорець з намальованою на ньому пляшкою. Біля дощатого причалу погойдувався на воді моторний човен. А посеред двору стояв довгий новий автомобіль, і коло нього порався високий сутулий молодик, любовно протираючи лискучі деталі ганчіркою.

"Справді схожий на знак запитання", — подумав Горбатюк.

Побачивши незнайомих, Боря завмер і, схиливши по-собачому голову набік, дивився на них круглими собачими очима.

— Добридень, Борисе Івановичу! — якомога люб'язніше привітався капітан Горбатюк.

— Драстуйте! — кивнув капітан Попенко.

Боря щось відповів — вони не розчули.

Капітан витяг із кишені посвідчення і, розгорнувши його, показав Борі — нишком, так, щоб не бачили сусіди.

— Якщо можна, зайдемо в хату, щоб не привертати уваги сторонніх, — тихо сказав Горбатюк. Справді, з сусідніх садків уже повитикалися цікаві голови на довгих шиях.

Боря знову щось сказав — і знову вони не розчули.

— У хаті таки краще, — мовив капітан Попенко. — І звук не так губиться.

Боря був блідий як стіна, очі його полохливо бігали. Але він не зрушив з місця.

— Візьміть себе в руки, — зовсім тихо сказав Горбатюк. — Треба поговорити.

Нарешті Боря ворухнувся і, ледве ступаючи задерев'янілими ногами, пішов до дверей. Капітани рушили за ним.

Перше, що впадало у вічі, — це холодильники. Їх було аж три. Один величезний — видно, ресторанний, списаний. Другий трохи менший, новий. І третій — "Норд".

"Треба ж десь ресторанні недоїдки після бенкетів зберігати", — іронічно подумав Горбатюк.

Крім холодильників, були ще стільці — багато стільців, усі однакові, м'які, з потертими м'якими спинками — теж колишні ресторанні, списані.

"Чи не влаштував він тут приватний філіал "Центрального"", — подумав Горбатюк і, кивнувши на стільці, підморгнув Борі:

— Любите гостей?

Боря почервонів:

— А це хіба погано? — нарешті почули вони. Справді, в хаті звук губився не так.

— Це чудово! — усміхнувся капітан Попенко. — Якщо…

Боря нашорошив вуха.

— …якщо гості варті гостинності, — після паузи закінчив Попенко.

— Що ви маєте на увазі? — прошелестів Боря.

— Різні бувають гості, Борисе Івановичу, — сказав Горбатюк. — Про це ми й хотіли з вами поговорити. Ми дуже сподіваємося на вашу допомогу.

Боря якось одразу ожив, очі повеселішали, рухи стали впевненішими, голос чутнішим.

— Так чого ж ми стоїмо? Сідайте, будь ласка. Одну хвилинку, я зараз накрию.

Він уже метнувся до холодильника, але капітан Горбатюк зупинив його:

— Не треба. Не будемо гаяти час.

Боря не став сперечатися, одразу сів і, що називається, перетворився на знак запитання:

— Я вас слухаю.

Горбатюк почав здаля: часи зараз важкі, обстановка складна, напружена, проста трудова публіка у ресторан не ходить, відвідувачі — або ділові люди: комерсанти, підприємці, або високопосадовці, або — не будемо околяса ходити — відвертий кримінальний елемент.

— Начальники, — скорботно стулив губи Боря, — ви хочете, щоб мене зарізали?

— Боже збав! — здійняв догори руки капітан Попенко.

— Не хвилюйтесь, — сказав капітан Горбатюк. — Ми не дозволимо вам ризикувати своїм дорогоцінним життям. Нас не цікавить клієнтура "Центрального". Ні гості "шефа", ні гості "метра", ні "чайники". Нас цікавлять лише дачники-трояндівці. Вас тут знають усі, і ви всіх знаєте. На цих стільцях, що оце ми зараз сидимо, пересиділа, мабуть, чи не вся Троянда. Ну, давайте разом поміркуємо, пофантазуємо… От якби ви раптом дізналися, що хтось із ваших трояндівців задумав зухвалий терористичний акт, — на кого б ви могли подумати?

— Терористичний акт?! — вражено перепитав Боря. — Ще й зухвалий?!.. І ви підозрюєте когось із Троянди?!

— Ми ще нікого не підозрюємо. Ми просто фантазуємо. Розкажіть нам про своїх сусідів, про всіх, кого ви знаєте.

— Ну, це до ранку, мабуть, доведеться розповідати. Я справді знаю майже всіх. Я мешкаю тут уже сім років… Ще коли був одружений.

— А де ваша дружина?

— Не сипте сіль на рану, — драматично мовив Боря. — Я не хочу згадувати про цю зрадницю.

— Тоді повернімось до сусідів. Коротенько, кількома словами. Ваші враження. На інтелігентних пенсіонерів, немічних бабусь багато часу не витрачайте. Хоча… Все буває… До речі, там може бути й хлопчик. Років тринадцяти-чотирнадцяти.

— Хлопчик? — здивувався Боря.

— Ну, не обов'язково в цій родині. Може, сусідський… Хто його зна…

Боря почав називати сусідів. Характеристики його були в'їдливими, саркастичними, безжальними (особливим людинолюбством Боря не відзначався), але всі характеристики він закінчував однією фразою: "На терористичний акт не здатен!" Причому звучало це презирливо, зневажливо, навіть осудливо.

Обидва капітани дивилися на Борю пильно, намагаючись не проґавити жодного слова, жодної інтонації, жодної зміни у виразі обличчя.

І от нарешті Боря дійшов до Дармовиса.

Зробив паузу, замислився, знизав плечима — Ну, що вам сказати?.. Я його мало знаю. У них там зараз якісь неприємності в магазині… А син у нього є. Років тринадцяти-чотирнадцяти. Це точно, тут нічого не зробиш. Але…

Він опустив очі. Потім швидко зиркнув — спершу на Горбатюка, далі на Попенка. І отієї обов'язкової фрази "на терористичний акт не здатен!" чогось не сказав.

Капітани мовчки перезирнулися…

Розділ XIV

"Треба порадитися зі Степаном Івановичем та Анатолієм Петровичем!"

Тато розбудив хлопців о п'ятій. Так домовилися ще звечора. Щоб встигнути до автобуса забігти на кладовище і подивитися на ті дивні "непідйомні" кросівки.

Нашвидку поснідали і вирушили.

Небо було безхмарне, високе і чисте. Сонце викочувалося з-за обрію і золотило хрести на церковних банях.

У зеленому шумовинні цвинтарного гаю весело базарювало птаство.

Вони наблизилися до каплиці.

— Ну, де ж ті ваші таємничі кросівки? — спитав дід.

Кросівок не було.

— Значить, забрав, — розгублено сказав Женя.

— А може, зовсім не було? — примружився тато. — Може, здалося?

— Були! — вдарив себе в груди Вітасик.

— Не могло зразу обом здатися, — твердо сказав Женя.

— Хтозна, — похитав головою дід. — От усім же чотирьом учора в голові гуло А чого, питається?

— Ех! І чого ви підійшли?! — вкотре вже дорікнув Женя. — Ми ж домовилися! Ви ж обіцяли!

І вкотре вже смиренно похилили голови тато й дід.

— Винні!.. Але ж якби ви не скрикнули… — почав дід.

— Не треба! Не треба! — виставив уперед долоню Женя. — Спершу ви підійшли, а скрикнули ми вже потім. — Не треба!

— Ну, ти ж зрозумій! Все-таки кладовище… Темно. І вас не чути… Хіба могли ми спокійно стояти? Хто ж знав! — тато розвів руками. — Але як він нас почув?! — здвигнув плечима дід. — Ми ж підійшли навшпиньках і сиділи тихенько як мишки.

— Ну, все це врешті не так важливо, — сказав тато. — Головне, що він сказав. І чого саме вибрав наших хлопців?

— Бо геройські хлопці! — підморгнув дід. — Шурика ж, бач, забракував. "Ненадійний".

— Геройські то геройські, але самим їм братися до цієї справи нічого. Раз вони кажуть, що на жарти це не схоже, треба й поставитися до цього з усією серйозністю Я вважаю, що треба порадитися зі Степаном Івановичем і Анатолієм Петровичем.

— Абсолютно згоден! — підхопив дід. — Мати таких друзів і не скористатися — смішно.

Хлопці не заперечували. Вони самі вже думали проте, що без капітана Горбатюка і капітана Попенка їм не обійтися.

По дорозі — і в автобусі, і в електричці — всі були задумані й мовчазні. Тільки зрідка перекидалися окремими репліками (як це називав дідусь-драматург).

— "Імпульси ідуть звідти..." Що це значить? — знизував плечима Женя. — І разом із тим: "Я не знаю, про що заявляти...". Головоломка-крутиголовка якась, — сказав Вітасик.

Тато і дід промовчали. Після паузи Женя знову:

— І чого це він думає, що міліція не зможе нічого?

— А хто ж тоді зможе? Ми з тобою? — спитав Вітасик.

— Нічого ви самі не зможете, — подав голос дідусь.

— Бо ніхто вас туди самих не пустить, — докинув тато.

Знову помовчали.

— І ліхтарики ж справні. Зараз горять. А тоді... — Женя кілька разів увімкнув і вимкнув по черзі всі три ліхтарики.

— Тож-бо й воно! — мовив тато.

— Не інакше як маємо справу з аномальним явищем, — казав дід.

— То що ж він — екстрасенс якийсь? — спитав Вітасик.

— Не виключено, — відповів дід. — Серед дітей екстрасенсорні здібності трапляються навіть частіше, ніж серед дорослих.

— То чого ж він сам не може впоратися з тими злочинцями? Йому ж легше... Ех, чому ми не екстрасенси! — зітхнув Женя.

— Мабуть, є в нього серйозні причини, раз він звернувся до нас, — сказав Вітасик.

На цьому репліки увірвалися.

Далі їхали мовчки.

Розділ XV

"Заходьте-заходьте, дорогі друзі!"

Капітан Горбатюк сидів за столом у своєму кабінеті, перебирав папери у справі про пограбування магазину, але ніяк не міг зосередитися. Все згадував учорашній вечір у Троянді.

Після розмови з Борею Ультразвуком вони вирішили зустрітися з Дармовисом. Але не одразу — щоб Боря не зв'язав це зі своїми свідченнями. Вони не виказали аніякісінької зацікавленості словами Борі про Дармовиса, вислухали до кінця всі його характеристики (а їх було чимало), подякували, попрощалися і пішли.

Відчуваючи потилицями пильний Борин погляд, вони попрямували спершу до симпатичного підстаркуватого подружжя пенсіонерів, що, зігнувшись, длубалися на городі, поговорили з ними про погоду, про ціни, про сесію Верховної Ради, потім пройшли далі, підійшли до сухореброго чоловіка у плавках і капелюсі, що з цвяхами у зубах невміло грюкав молотком, лагодячи паркан, знову поговорили про політичну ситуацію, про сесію Верховної Ради, про виступи депутатів, попрощалися і вже намірилися йти до Дармовиса, аж тут назустріч їм вийшли на стежку двоє — кремезний лисий дідуган і довготелесий худорлявий дядечко в окулярах і з борідкою.

Дідуган ковзнув по Горбатюкові гострим поглядом — і раптом спинився:

— О! Степане Івановичу! Яким вітром? Що робите у наших краях?

Горбатюк примружився — обличчя було начебто знайоме, але…

— Не впізнаєте? Ай-яй-яй! Я старий, і то… А ви!.. Слідчий називається!

Горбатюк згадав:

— А-а… Добрий день!

Два місяці тому він їхав у Москву в одному купе з цим дідуганом.

— Олександр Васильович? Не переплутав?

— Так точно. Не переплутали. Хоча впізнати мусили спершу ви, а тоді я… Знайомтесь — мій племінник, Васючок, тобто Василь Мартинович, кандидат історичних наук.

— А це мій друг, капітан Попенко.

…То була невесела поїздка до Москви. Два місяці тому їздив Степан Іванович з приводу реабілітації свого рідного діда — татового батька, сільського вчителя Микити Яковича Горбатюка, репресованого у тридцять восьмому році і безслідно зниклого. Багато років не було ніякої відповіді — чи його справа згоріла підчас війни, чи то хто його зна… І от нарешті знайшлися кінці. Відшукався Микита Якович Горбатюк у списках розстріляних у 1942 році на далекій Колимі. Їхав Степан Іванович — як із похорону. Купейних квитків не було, довелося взяти СВ — спальний вагон, двомісний. І на другому місці виявився оцей дідуган, Олександр Васильович Силенко, полковнику відставці. Коли люди їдуть удвох, хоч-не-хоч, а доводиться балакати. І, ясна річ, зайшлося про ті страшні сталінські репресії. Не міг Степан Іванович мовчати. Наче свіжа рана була після отого "вища міра соціального захисту — розстріл". Соціальний захист! Аж тремтів Степан Іванович, кидаючи гнівні слова проти тої нелюдської сталінської системи. Олександр Васильович не сперечався: "Так, так, звичайно… Я не виправдовую. Але все-таки… Хоч порядок був.

Працювали, боялися. Навіть злочинці. А зараз… Ніхто нічого не боїться. Ніхто не хоче працювати. А злочинність!.. Страшно подумати! І що та міліція може? Що ви можете? Які у вас можливості?" Говорили довго, до глибокої ночі.

Прощаючись, обмінялися адресами, телефонами… Але хто коли дзвонив ні з того ні з сього до випадкових супутників?..

І от раптом…

— У вас що тут — дача? — спитав Горбатюк.

— Уже десять років, — сказав Олександр Васильович. — А ви до Дармовиса?

Капітан Горбатюк мовчки здивовано глянув на нього. Відставний полковник усміхнувся:

— Ну, ви ж ведете їхню справу. Невже це секрет? А він мій сусіда. До речі, щойно поїхав, кілька хвилин тому. Забрав сина, тещу і поїхав. А збирався начебто ночувати…

Горбатюк перехопив погляд відставного полковника, і в тому погляді було наче торжество.

"Що ви можете, міліція? Які у вас можливості?" — згадалися раптом слова, сказані полковником тоді у поїзді.

Це вже була несподіванка. Прикра…

Було над чим думати зараз капітанові, перебираючи папери… Раптом у двері постукали.

— Будь ласка! Заходьте! — гукнув капітан. Двері прочинилися.

На порозі стояли Женя Кисіль і Вітасик Дорошенко.

— Можна?

— А-а! Заходьте-заходьте!

Розділ XVI

Капітан Горбатюк "фантазує"

Степан Іванович слухав Женю й Вітасика так уважно й напружено, що навіть краплини поту виступили в нього на чолі.

А коли вони закінчили розповідь, капітан перевів подих і сказав:

— Ви не уявляєте, хлопці, як ви вчасно прийшли. На півгодини б запізнилися — і мене б не застали. Я збирався йти. А мені ваша інформація отак-о потрібна!.. Дуже цінна інформація, навіть не цінна, а безцінна. Я ж саме цією справою займаюся.

— Якою? — здивовано перезирнулися хлопці.

— Про можливу катастрофу... І хоч не дозволяється сторонніх втаємничувати під час слідства у суть справи, але ви мої давні друзі й помічники, та й навіть колеги. Отже... — і капітан розповів їм у загальних рисах і про лист, і про телефонний дзвінок, і про вчорашнє відвідання Троянди.

Єдине, що приховав капітан, — коли і де має статися катастрофа. Знаючи своїх юних друзів, вирішив не привертати до цього їхньої уваги. Щоб, не дай Боже, не подалися туди.

Почувши прізвище Дармовиса, хлопці аж роти пороззявляли.

— Дармовис?! — вигукнув Женя.

— Так це ж батько того Шурика, про якого ми говорили, однокласника нашого, який із Ноликом попереду нас познайомився. Прізвище ж Шурика — Дармовис. Ми хіба не казали?

Тепер уже Степан Іванович роззявив рота.

— Не казали, — капітан засміявся. — Отакої! Ну, це вже, браття, зовсім… яку кіно.

Та враз капітан спохмурнів:

— Негаразд вийшло. Якби знав, не згадував би Дармовиса. Він же під підозрою. А ви Шурику можете ненароком…

— Ні-ні! — двічі стукнув себе в груди Женя.

— Що ви?! — підхопив Вітасик. — Не бійтеся.

— Ми… — Женя заперечливо похитав головою.

— Та вже нікуди не дінешся, — зітхнув капітан. — Справа ускладнюється тим, що, дізнавшися, мабуть, про наш приїзд, Дармовис разом із Шуриком поквапливо зірвався вчора й поїхав кудись машиною. Не додому, бо дома його нема. А збирався ночувати на дачі.

— Точно! Збирався! — вигукнув Женя.

— Шурик про це якраз говорив: "Тато збирається сьогодні ночувати", — вигукнув Вітасик.

— От бачите, — похитав головою Степан Іванович. — Снаряди лягають все ближче, як каже Анатолій Петрович. А що за хлопець ваш Шурик?

Женя й Вітасик перезирнулися.

— Я не знаю... — знизав Женя плечима.

— Нормальний, по-моєму, — сказав Вітасик.

— Не фантазер? Не вигадник?

— Та ні! Який там фантазер! — Женя махнув рукою. — Навіть коли треба, збрехати не вміє. Як уроку не вивчить, одне й те саме плете: "Мама захворіла, в аптеку бігав".

— А чого ви питаєте? — поцікавився Вітасик.

— Ну... міркую просто, фантазую... Про те, як Нолик однією рукою залізобетонний блок переставляв, він вам сказав? Ви ж самі не бачили?

— Не бачили, — погодився Женя.

— То, може, цього й не було? Вигадка.

— А для чого? — спитав Вітасик.

— От давайте поміркуємо разом... А що як Шурик і Нолик з однієї, так би мовити, компанії? І мета їхня, ну, не зовсім їхня, а тих, хто їх інструктує, в тому, щоб відвернути увагу слідства від крадіжки в особливо великих масштабах. Спрямувати слідство на манівці. Щоб устигнути сховати кінці у воду. От чого Нолик звернувся саме до вас? Чого? Випадково? Не думаю... Шурик знає, що ви знайомі зі мною? Знає.

Весь клас знає. А я веду справу крадіжки у магазині, де працює його тато. Не будемо ігнорувати цього факту. Ставка на те, що ви обов'язково розкажете мені…

— Але хто такий Нолик? — спитав Женя.

— Цього ми поки що не знаємо. І це обов'язково треба з'ясувати. От чого він з'являється саме на кладовищі біля склепу, яким ви цікавитеся, бо там підземний хід і вам дуже кортить розгадати таємницю монастирських підземель?

Хлопці почервоніли.

— Ви вважаєте, що все це пов'язано між собою? — пробурмотів Женя.

— Я поки що міркую, фантазую разом із вами. А вважати будемо, коли матимемо факти, докази. І перш за все, мабуть, треба обстежити підземелля.

— Ой! — прохопився Женя.

— Ми б… нам… — благально глянув на капітана Вітасик.

— Стривайте, я ще сам не маю транспорту. Моя машина в ремонті, службові всі в розгоні, — Степан Іванович зняв трубку і вже набирав номер. — Алло! Капітан Попенко? Здоров, Толю!.. Ти вчора говорив, якщо буде крайня потреба, я можу… Так от, здається, така потреба виникла… У мене зараз хлопці Женя й Вітасик. Так-так, по-моєму, знову неймовірний детектив. Вони просто запрограмовані на різні неймовірності… Я буду тобі дуже вдячний… Чекаю…

— Ну що? — з надією спитав Женя.

— Капітан Попенко обіцяв виручити. Правда, він трохи порушує дисципліну. Та в нього зараз запарки нема, справи посуваються успішно, швидше ніж унормовано, може собі дозволити… Але, хлопці дорогі!.. А що ж будемо робити з вашими батьками? Де дозвіл на відрядження? Без батьківських віз нічого не буде Це, хлопці, не жарти, це кримінальна справа.

— Степане Івановичу! — приклав руки до грудей Женя.

— Подзвоніть! Будь ласка! — скривився Вітасик.

Капітан примружився, зітхнув і взявся рукою за телефон. Із Жениним татом домовилися досить швидко.

Він був у курсі справи і тільки попросив, щоб Женя поки що мамі нічого не говорив — не хвилював даремно.

А от з Вітасиковим татом зв'язатися довго не могли. Він не брав трубки Капітан хотів подзвонити мамі, але Вітасик грудьми кинувся на телефон:

— Ні-ні! Ні в якому разі! Мама не пустить! Нізащо! Після того мого зникнення, після тієї історії з Граціанським… Ні-ні! Тільки татові.

Нарешті Степан Іванович додзвонився до Віталикового тата, і після тривалих пояснень і переговорів дозвіл було одержано Як тепер кажуть, рейтинг капітана Горбатюка у батьків був високий.

І тільки Степан Іванович поклав трубку, як двері кабінету рвучко відчинились і зайшов капітан Попенко:

— Привіт, хлопці!.. Ну що — по конях?.. Спершу заїдемо, Стьопо, на автовокзал, віддамо гроші, а тоді — на курс!

Розділ XVII

"Тато не винен! Це все Ангел!"

Але вийти з кабінету вони не встигли. Задзвонив телефон. Степан Іванович зняв трубку:

— Капітан Горбатюк слухає!

І враз без привітання, без звертання почув відчайдушне хлоп'яче:

— Тато не винен! Це все Ангел! Ангел!

— Який Ангел? — здивовано спитав Горбатюк.

— Той, що у "Центральному" співає. Але я вам нічого не говорив, — хлопчик схлипнув і поклав трубку.

— Ти вже й з ангелами балакаєш? — усміхнувся капітан Попенко.

Степан Іванович переказав щойну розмову.

— Та-ак! — зосереджено насупив брови Анатолій Петрович. — Снаряди лягають все ближче. Знову "Центральний". Значить, і Боря… А відтак і Дармовис…

— Це Шурик дзвонив! — вигукнув Женя.

— Схоже, — погодився капітан Горбатюк. — Треба негайно розшукати того Ангела.

— Якщо він іще не в небесах! Не летить міжнародним рейсом, — сказав капітан Попенко.

— В усякому разі встановити його особу необхідно.

— Авжеж.

— Доведеться розділитися. Ти з хлопцями гайнеш у Троянду, у Завалійки. А я… Тільки під землю сам не лізь. Підключи місцеві кадри, старшого сержанта Бодню, ще когось…

— Звичайно.

І тут знову задзвонив телефон.

— Алло! Степане Івановичу! Слава Богу, ще не поїхали… Це Григорій Тарасович Дорошенко, тато Вітасика.

— А-а, здрастуйте-здрастуйте, Григорію Тарасовичу.

— Я вас прошу, візьміть і мене, якщо можна. Все-таки хлопці… У мене якраз є можливість. Може, я вам і в пригоді стану.

— Ви знаєте, ваше прохання дуже доречне. Бо я поїхати зараз не зможу. Анатолій Петрович, я думаю, з задоволенням скористається з вашої пропозиції. Передаю йому трубку.

— Григорій Тарасович! Я вас вітаю! — весело загукав у трубку капітан Попенко. — Знову доля зводить нас в одну оперативну групу. Дуже радий. Кажіть адресу, зараз за вами заїдемо.

…Ресторан "Центральний" щойно відчинився. Відвідувачів майже не було.

Побачивши капітана Горбатюка, Боря Ультразвук зблід і втягнув голову в плечі.

— Ви сьогодні з музикою? — привітавшись, спитав капітан.

— З… з музикою, — прошелестів Боря.

— Ангел співає?

— Ангел?.. — ледь чутно, самими губами перепитав Боря.

— Ангел, — кивнув капітан.

— Ні! — якось панічно заперечливо похитав головою Боря.

— Чому?

— А… а він у нас уже не працює.

— Як? Давно?

— З… з учорашнього дня.

— Чого раптом?

— Не знаю. У лабухів спитайте. Он якраз на сцені Льова Левандовський з апаратурою возиться.

Керівник оркестру Льова Левандовський скривив, опустив губи і підняв брови:

— Ангел? Звідки я знаю? Нічого я не знаю. Мав учора бути й не був. І нікого не попередив. Я гадаю, щось "серйозне". Яка-небудь краля з бабками. Ангел — це ж король.

— Король?

— Козирний! А ви його що — не бачили?

— Ні.

— Га! То що з вами говорити! Рембо! Супермен!

— І добре співає?

Льова зам'явся:

— Ну… Співає… Під фанеру.

— Під фанеру?

— Ну, під фонограму. Але так натурально. Ви б ніколи не сказали. Артист!.. До речі… Між нами, дівчатами… Ви тільки нікому не кажіть… фанера навіть не його… Я навіть не знаю чия… Хтось йому "плюс" записав.

— Яке його справжнє прізвище?

— А як ви догадалися?.. Авжеж — хто б став слухати Васю Рябошапку! А так — Ангел Богов. Усі думають, що він болгарин.

У відділі кадрів капітан уважно розглядав анкету.

Рябошапка Василь Степанович. 1973 року народження. Золотоноша. Освіта середня. ПТУ. Працював слюсарем, сантехніком, кочегаром, у трудовій книжці пропуски. Останній запис півтора року тому. Сантехнік… І раптом — соліст ансамблю під керівництвом Льови Левандовського.

— А як ви його взяли, сантехніка, без музичної освіти? — спитав капітан Льову.

— Ай, до чого тут освіта? Хто зараз дивиться на освіту? Головне — діло, робота. А він прийшов і сказав: "Хлопці, я вам зроблю бізнес, от побачите, не пошкодуєте". Ми його попробували. І він нам підійшов. Бо справді було ефектно. Такий кадр! Публіка шаленіє. Особливо дівчата… Жаль, якщо він зовсім злиняв. Що не кажіть, а люди люблять дивитися на красу — і жіночу, і чоловічу… А чого це ви ним цікавитесь, якщо не секрет? — здивовано примружився Льова на капітана, наче тільки тепер ця думка виникла в його голові.

— Та так… хотів поговорити.

— Ох, ці мені розмови! Коли міліція хоче поговорити, так і знай, що десь є труп, або грабунок, або ще якась неприємність. Може, він іще з'явиться… Я згадав, що він обіцяв мені принести одну річ. А він хлопець гордий. Не думаю, щоб він мене обдурив.

— Якщо він з'явиться, подзвоніть мені, будь ласка. От вам телефон.

— Які можуть бути питання, пане Горбатюк! Я ж вас прекрасно пам'ятаю. І глибоко поважаю. Ви ж самі не знаєте, як мене колись виручили.

— Виручив?

— Авжеж. Ви пригадуєте рекетира Шипулю?

— Певна річ.

— Він же мені життя не давав. Він же висмоктував з мене усі соки. Коли ви його взяли, у мене було свято. Я частував увесь оркестр, усіх офіціантів. Спитайте у Борі…

"Навряд чи Ангел з'явиться, — думав капітан по дорозі в міськуправління. — Перш за все треба переглянути базу".

Розділ XVIII

"Енергоінформаційний потік є!". Загадковий тюбик

— Що це у вас таке? — простодушно спитав капітан Попенко Григорія Тарасовича, побачивши в його руках якийсь Г-подібний предмет, загорнутий у папір. — Нова секретна зброя?

— Та ні, — Григорій Тарасович трохи знітився, вмощуючись на передньому сидінні. — То біолокаційні рамки. Біолокатор.

— Овва! І давно ви цим займаєтесь?

— Та з минулої осені. Після тих наших неймовірних пригод. Хіба я один? Зараз хто тільки не займається… Тільки й чуєш: астральне тіло, ментальне тіло, чакри, мікролептони… Екстрасенси на кожному кроці. Та й не дивно. Бо й справді… — Григорій Тарасович недоговорив, махнув рукою.

— Згоден, — сказав капітан. — І дивна річ Ще якихось років п'ятнадцять-двадцять тому все було начебто зрозуміло — діалектичний матеріалізм, дарвінізм, еволюція, розум — властивість високорозвиненої матерії… І раптом вся ця струнка матеріалістична система похитнулася, зарипіла, дах поїхав, і все стало незрозумілим — самі дива, загадки і таємниці…Женя і Вітасик мовчки перезирнулися. Приємно відчувати себе нарівні з дорослими, коли вони так само чогось не розуміють, як і ти. І взагалі, яка то щемка насолода — їхати назустріч таємниці! Особливо разом із татом і мужнім, одчайдушним капітаном міліції. Уява хлопців уже малювала захопливі картини — підземний коридор, глухі таємничі звуки, несподівана тінь майнула перед ліхтарем…

Але їх чекала прикра несподіванка.

Коли вони, заїхавши за старшим сержантом Боднею, зупинилися біля кладовища, капітан Попенко сказав:

— Ви, хлопці, не ображайтесь, але вам доведеться почергувати біля машини. Пильнуватимете, щоб ніхто сторонній не поліз за нами у підземелля. І взагалі...

Хлопці спробували писнути:

— Та ми... Та що... Та як... — але і старший сержант Бодня, і Григорій Тарасович одностайно підтримали Анатолія Петровича, із протесту нічого не вийшло.

Дорослі спустилися в підземелля, а хлопці лишилися нагорі.

Чекати довелось досить довго, майже годину. Як не дивно, ніхто зі сторонніх так і не з'явився. Хоча машину Попенка бачило, мабуть, чимало людей. Але — чи то звикли у Завалійках до приїжджих, чи то в кожного був свій клопіт і ніхто не мав часу цікавитися. А дітлашня була на річці. Бо ж погода саме для купання.

Нарешті почулися приглушені голоси, і в склепі з'явилися по черзі капітан Попенко, Григорій Тарасович і сержант Бодня. Капітан і старший сержант тримали в руках ліхтарі, Григорій Тарасович — Г-подібні біолокаційні рамки. Обличчя у них були серйозні й заклопотані.

— Ну що? — кинулися до них хлопці.

— Енергоінформаційний потік є! Причому потужний! — вигукнув Григорій Тарасович із неприхованим торжеством.

— Проблема! — почухав потилицю капітан Попенко. — Хтось таки там був. Нещодавно.

— Але ж замки… — розгублено знизував плечима старший сержант. — Всі на місці.

— Дивіться, що ми знайшли в одній із ніш, — сказав капітан Попенко, розтуляючи кулак. На долоні його лежав майже зовсім вичавлений сріблястий тюбик з-під якогось крему чи пасти.

— Вміст тюбика свіжий, бачите… Вичавлюється. Отже… — сказав Григорій Тарасович. — І біолокатор на нього реагує. От що цікаво!

— Можна? — Женя взяв тюбик із долоні капітана. — Ой! А холодне яке!

— Як морозиво! — торкнувшись рукою тюбика, вигукнув Вітасик.

— Ой! Дивіться! — Женя смикнув руку, мало не впустивши тюбик.

На їхніх очах тюбик враз почав зморщуватися, скоцюрблюватися, зменшуватися, перетворився на кульку, яка зашипіла і вмить випарувалася, зникла.

— Оце штука! — вражено мовив капітан Попенко. — Анігіляція, чи що?

— А біолокатор все одно реагує! — вигукнув Григорій Тарасович.

— Хай Бог милує! — перехрестився старший сержант Бодня.

Женя й Вітасик тільки роти пороззявляли.

І чи то їм вчулося, чи справді з підземелля долинув тихий зойк.

Розділ XIX

"Шукати будуть — не скоро знайдуть"

Степан Іванович Горбатюк провів у міському управлінні всю другу половину дня аж до вечора.

На жаль, встановити особу соліста Ангела Богова, — він же слюсар-сантехнік Василь Рябошапка, — не пощастило. Стало тільки ясно, що й Василь Рябошапка — не справжнє його ім'я. За вказаною в анкеті адресою такий не проживав. Тобто такої адреси навіть не було. Вулиця була, будинок був, а номера квартири вісімдесят сім не було, бо всього квартир було вісімдесят чотири.

А от у картотеці карного розшуку Василь Степанович Рябошапка, 1973 року народження, місто Золотоноша, слюсар-сантехнік, фігурував. Але фігурував як… мертва душа. Рік тому Василь Степанович Рябошапка був убитий інкасатором під час збройного нападу на касу універсального магазину.

"От кадри! Приймають на роботу по липовій трудовій книжці! — з досадою думав капітан. — І паспорт не перевіряють! Як його тепер знайти? Морочся тепер із Львовою. Виуджуй у нього по краплі інформацію. А час іде. Обіцяна катастрофа має статися вже завтра. Невже погроза справжня? Але — для чого? Для чого?"

Біля "Центрального" було пожвавлення. Вже збиралася вечірня публіка. Юрмилися біля входу святково вбрані чоловіки, жінки, юнаки й дівчата. З квітами в руках. Збуджені і галасливі. Чи то бенкет, чи то весілля.

З зали лунала музика. І раптом… почувся чоловічий спів.

"Невже так швидко знайшли заміну?" — подумав капітан, мимоволі біжучи сходами нагору. Якесь підсвідоме почуття змушувало його поспішати.

Він з'явився у дверях зали й завмер на порозі.

Зала була освітлена призахідним сонцем, яке наче навмисне кидало косий сніп проміння просто на сцену, де стояв співак. На ньому були джинси і джинсова жилетка на голе тіло. То було тіло атлета, культуриста.

Могутні м'язи грали під засмаглою шкірою.

Льова одразу помітив капітана і, далі граючи на електрогітарі, рвучко підняв плечі та зробив великі очі.

Жодних сумнівів. Це був Ангел. Неймовірно!

Піду втоплюся у річці глибокій,

Шукати будуть — не скоро знайдуть,

Ти будеш плакать — спливатимуть роки,

Мене до смерті не зможеш забуть,

— співав Ангел. Тобто не співав, звичайно, лише розтуляв рота під фонограму, але робив це справді так артистично, що було абсолютне враження, наче співає саме він. І те, що він, красень, співав про нещасливе кохання, справляло особливе враження. Публіка висловлювала своє захоплення голосними вигуками. Хоча Ангел був у темних окулярах, капітан уловив мить, коли Ангел звернув на нього увагу. Треба було діяти негайно.

У вестибюлі стояв сержант. У "Центральному" увечері завжди чергував міліціонер зі служби охорони.

— Негайно викличте по рації патрульну машину, — стиха сказав сержантові капітан. — Зброя в порядку?

— Аякже. А що таке, пане капітан? — поцікавився сержант, викликавши патруль.

— Боюсь, що навіть удвох можемо не впоратися. Дуже вже здоровий.

— Невже… він? — вражено смикнув головою вгору сержант.

Капітан кивнув:

— Треба перекрити запасний вихід.

— Привід для затримання? — спитав сержант.

— Фальшиві документи. Він улаштувався в оркестр під чужим ім'ям.

— Ясно.

Сержант пішов.

Музика нагорі припинилася. Капітан напружився в чеканні — "Невже втече?".

Минуло хвилини півтори, які здалися Горбатюку вічністю. І от під'їхала патрульна машина.

Перекинувшись кількома словами з прибулими, залишивши двох у вестибюлі, а двох пославши до запасного виходу, Степан Іванович почав підніматися нагору, стримуючи себе, щоб не бігти.

Першим, кого він побачив, був Боря Ультразвук, який спускався сходами йому назустріч. Помітивши капітана, Боря завмер, не донісши ногу до східчика.

— Де Ангел? — тихо спитав капітан, наблизившись до нього. — Тільки без паніки, не привертайте уваги людей.

— Так, так, так, — машинально закивав головою Боря.

— Де Ангел? — повторив капітан.

— Н-не знаю, — безпомічно розвів руками Боря.

— Ходімте.

Боря покірливо, намагаючись не відставати, поспішив за капітаном.

На сцені Ангела вже не було.

Оркестранти сиділи на своїх місцях, принишклі, у напруженому чеканні.

— Куди він пішов? — тихо спитав капітан Горбатюк у вкрай переляканого Льови.

Льова мовчки кивнув позад себе, за сцену. Там був хід у буфет і на кухню.

Як швидко поширюється інформація!

Офіціанти, бармени і навіть кухарі вже щось знали, бо позирали на капітана з недоброзичливою цікавістю.

Досвідченим оком капітан ковзнув по приміщеннях буфетної, роздачі, кухні і, переконавшись, що тут сховатися ніде, попрямував далі, до складських приміщень, де стояли шафи й холодильники.

Борі поряд із ним уже не було. Коли і як він зник, Горбатюк не встежив, оскільки увага його була зосереджена на іншому. Та Боря капітанові був зараз і непотрібен.

Степан Іванович став посеред кімнати і завмер, прислухаючись. Йому чогось згадалося дитинство, гра у піжмурки. Може, його доля визначилася саме тоді. Він любив не стільки ховатися, скільки жмуритися, шукати. Хлопці дивувалися його здатності знаходити і казали: "Ну ти Шерлок Голмс! Будеш сищиком!". У нього вже тоді був гострий зір, тонкий слух, пильна спостережливість і якась надприродна інтуїція, яка підсвідомо вела його саме туди, куди слід.

От і зараз...

Після паузи він підійшов до однієї з шаф і рвучко відчинив дверцята.

Внизу шафи, скоцюрбившись і накрившись мішком, сидів навпочіпки Ангел.

— "Шукати будуть — не скоро знайдуть..." — проспівав капітан і засміявся.

Ангел брутально вилаявся. Але опору чинити не став. Уже в патрульній машині він раптом бурхливо розрядився. З усієї сили почав бити себе кулаком по голові і скрипіти зубами:

— Фраєр паршивий! "Фанеру" жалко стало. Забрати хотів. А тоді останню гастроль вирішив дати. Під завісу... От і одержав — "завісу"!

Капітан дивився на нього навіть співчутливо.

Розділ XX

Скандал у Троянді

— Ну що ж, — сказав капітан Попенко. — Треба, мабуть, поїхати в Троянду. Перевірити імпульси, про які говорив ваш таємничий Нолик "Імпульси йдуть звідти", — так він, здається, казав?

Женя й Вітасик дружно закивали головами.

— Біолокатори перевіримо, — сказав Григорій Тарасович. Як кожен аматор, він не міг приховати гордості, що саме його спроби дали певний результат.

Майже вся Троянда була на річці.

Лише деінде в садках порпалися поодинокі дідусі й бабусі У Дармовисів теж безлюдно — так і не приїхали.

Хлопці повели дорослих у садок Дармовисів до того залізобетонного блока, який пересував, за словами Шурика, таємничий хлопець.

Григорій Тарасович узяв у руки біолокаційні рамки і наблизився до залізобетонної брили.

— О! Бачите! Бачите! — тихо прошепотів він, наче боявся сполохати.

Біолокатор показував безперечну наявність енергетичного поля.

— Розумієте? Де б він не з'являвся, лишається напруга. Дивно! — Григорій Тарасович знизав плечима.

— Кахи-кахи! — почулося з-за кущів, з сусідньої через дорогу ділянки. — Доброго здоров'я!

Там, спершися на сапку, стояла якась бабуся. З гострим цікавим носом і круглими незмигними пташиними очима.

— Доброго здоров'я! Драстуйте! — привіталися вони.

Бабуся підійшла ближче і, приставивши до рота долоню й рвучко озирнувшись, змовницьки прошепотіла:

— Ви, бува, не з органів?

— А що? — поцікавився капітан Попенко.

— Та тут таке було годину тому!

— Що саме?

— Скандал!.. Думала, кров проллється.

— Що ви кажете?.. А що ж таке?

— Та живе тут у нас один дід Гординя Відлюдкуватий. Ні з ким не спілкується. Нещасний чоловік. З реабілітованих. Двадцять років у сталінських таборах просидів. Інколи до нього приїздять такі ж, як він. От і вчора увечері приїхав. Гуляли вони. А сьогодні вранці поправлялися, мабуть. І таке вчинили… Зчепилися… Той кричить: "Пусти! Я його уб'ю, падлюку! Це він! Він! Пусти!" А той: "Не смій! Мало тобі! Знову захотів? Мене бий, якщо вже не можеш". І в руках сокира. А в того ніж. І нікого з чоловіків близько. А тоді той плюнув: "Ех ти!" — і пішов.

— А через кого такі пристрасті? — спитав капітан.

— Та когось побачили. Саме там, де ви стоїте. По-моєму. Бо той весь час туди сварився. Хоча там нікого не було. По-моєму.

Вони перезирнулися.

— От тобі й Нолик!.. — задумливо мовив капітан Попенко.

— Що ви кажете? — спитала бабуся.

— Та ні, нічого, то я так… — заспокійливо помахав їй рукою Анатолій Петрович. — А де той ваш дід Гординя?

— Щось не видно. Після того як той пішов, він теж кудись подався. Взагалі-то він цілими днями на річці. Рибу ловить.

Але як не шукали вони діда Гординю на річці — так і не знайшли.

Кількість питань збільшувалася, відповіді поки що не було жодної.

Розділ XXI

Тринадцятий Апостол озивається знову

"Ех ти! Салага! Метушишся, а толку ніякого. Я задоволений. Я переконався, що ні фіга ви не можете, сучасні менти. Не дригайся! Я пожартував. Спи спокійно, дорогий пане Горбатюк.

Тринадцятий Апостол".

Степан Іванович тримав у руках лист, який щойно одержав із ранковою поштою, і думав, що це має означати. Справді відбій тривоги, щире визнання Тринадцятого Апостола, що то був жарт, розіграш, чи,

може… Чи, може, він злякався викриття, побачив, що вони йдуть правильним шляхом?..

Тринадцятий Апостол… Ангел…

З одного арсеналу. Але це ще не доказ.

Справжнє ім'я Ангела було Едуард Максимович Кириченко. Дактилоскопія підтвердила це.

Він "розколовся" на першому ж допиті. Оскільки був певен, що Дармовис і Боря "засвітили" його. Хоча вони клялися, що ні. Дармовис примчав учора до Ангела, мокрий від страху: міліція напала на слід, допитує Борю… А він, Дармовис, про Борю нікому ж ні слова!..

Саме у Борі на дачі Едик-Ангел і познайомився з Дармовисом. І Дармовис, сам того не бажаючи, і навів Ангела на свій магазин.

— Знав би — не зв'язувався з цими салатами! — скрипів зубами Ангел. — Ненавиджу дилетантів! У кожній справі треба бути професіоналом. Все в нашій країні губить непрофесіоналізм. Некомпетентність! І в державному плані. І взагалі…

Він іще політиканствував, філософствував. Хоча в освіті недалеко пішов від покійного сантехніка-рецидивіста Рябошапки. Едика відрахували з другого курсу фізкультурного інституту за неуспішність. Але претензії мав великі. Природа обдарувала його чудовими фізичними даними, та про духовність, моральність не подбала. На сьогодні в нього було три судимості й великі зв'язки у злочинному світі…

Капітан наказав знову привести Ангела.

Ангел прийшов заспаний і невдоволений.

— Ну то як, Едику? Пожартував, значить? Тринадцятий Апостол…

— Ви про що, начальнику?

— Не розумієш?

— Не розумію, — він здивовано моргав очима.

"Чи так грає, чи справді — не він?" — подумав Горбатюк і спитав:

— І Тринадцятий Апостол тобі нічого не говорить?

— Ні Ангел — так Апостол — ні. Не шийте мені зайвого, начальнику. З мене вистачить і так.

Продовжувати розмову не було сенсу. Якщо листи писав навіть Ангел, він од них зараз відмовиться.

Категорично. Бо це тільки б ускладнило його становище. Зайві статті. Погроза, образи, шантаж…

Схоже, що писав таки він. Навіть слівце "салага" з його лексикону. Але нащо? З якою метою?

Ангела відвели.

Горбатюк набрав номер капітана Попенка — Анатолій Петрович? Толю? Я знову одержав листа від Тринадцятого Апостола, — він зачитав листа. — Що ти про це думаєш?

Попенко відповів не одразу. Нарешті сказав:

— Думаю, що підстав для хвилювання стало більше.

— Я теж так вважаю. Він, мабуть, схаменувся, що писати було не слід. Зопалу написав, фанфаронський у нього, мабуть, характер, хотів щось довести, а тоді бачить, що ми навколо нього крутимося, — і назад…

— А може бути й інший варіант. Зв'язаний із тим таємничим Ноликом. Що це він написав. Він же й дзвонив тобі… А тоді хтось із дорослих, які готують катастрофу, засік його і змусив написати іншого листа.

— І таке можливе. Але — мета терористичного акту?

— Ну, зараз такий час, ти ж бачиш, на кожному кроці… І з провокаційною метою, і… стільки темних сил піднялося з самісінького дна, з мулу нашого суспільства!.. Варіантів безліч.

— Ти сьогодні після роботи — як?

— З тобою, Стьопо, з тобою! Які можуть бути розмови!

— Спасибі тобі, Толю.

Розділ XXII

Хлопці ухвалюють рішення. "Геть, юні агенти!"

— Ну то як? — спитав Женя.

Вітасик зітхнув:

— Тато сказав, якщо я кудись рипнусь, він застосує силові методи. Сказав, що на цей раз таки застосує. Хоча він завжди тільки нахваляється, лякає. Але в нього було таке обличчя, що…

— І ти боїшся?

— Ні. Але думаєш, приємно!.. І головне, я пообіцяв, дав чесне слово.

— Я теж пообіцяв, але… Ти ж бачиш, яка ситуація. Анатолій Петрович сьогодні до кінця дня невиїзний. Вчора на своїй роботі прогуляв, все зрозуміло Степан Іванович возиться з Ангелом. Твій тато теж не може два дні поспіль кидати роботу. А з Гординею так ніхто й не поговорив. А може, ця розмова вирішальна. Йдеться ж про якийсь тяжкий злочин, про якусь катастрофу, про можливі людські жертви.

— Я розумію, але… — Вітасик знову зітхнув.

— По-моєму, нам треба їхати, — сказав Женя. — Якщо ти не поїдеш, поїду сам.

— Ні! — категорично похитав головою Вітасик.

— Що — ні?

— Або вдвох, або ніхто.

— Значить, поїхали удвох. Я не заперечую.

— А чесне слово?

— Потім усе пояснимо, вибачимося. Вперше, чи що?

Вітасик востаннє зітхнув.

І вони вирушили.

Їм довелося довго чекати електричку. Два рейси чогось відмінили. Вони вже шкодували, що не пішли на автобус. Але автобуси в бік

Троянди вдень теж ходили рідко. І вони вирішили не смикатися, чекати електричку. І приїхали у Троянду десь аж після обіду.

У Дармовисів не було нікого.

І в Гордині безлюддя.

Лише вчорашня цікава бабуся пильно дивилася на хлопців з-під долоні зі свого саду.

Але хлопці вирішили шукати Гординю без її допомоги. Здаля привітавшись, покивавши їй, вони гайнули до річки.

Хлопці оббігли весь берег, але Гордині не побачили.

Правда, для риболовлі сьогодні умов біля дачного селища не було. Оскільки купальщиків на березі було повно. Але й нижче і вище за течією, де вже не купалися, а тільки ловили рибу, Гордині не було.

— Невже даремно приїхали? — досадував Вітасик.

— Не гарячкуй. Будемо чекати. А поки що давай купатися, — запропонував Женя.

Вони довго купалися, двічі їли (вони купили на вокзалі цілий кульок пиріжків), тричі бігали до Гордининої халупи, але без жодних результатів. Його не було…

Сонце почало сідати.

І раптом Женя схопив Вітасика за руку:

— Іде!

Берегом, накульгуючи, ішов з вудочками на плечі дід Гординя. На вечірній кльов.

Вони не хотіли підходити до нього при сторонніх. Почекали, поки він одійшов у безлюдне місце і влаштувався під вербою.

— Дідусю, здрастуйте, пробачте, — почав Женя.

Дід підвів на хлопців пригаслі, вицвілі очі:

— За що пробачати? Вже нагрішити встигли?

— Та ні, просто… Ми хотіли вас спитати… Щоб ви не подумали, що це ми з… з легковажної цікавості… — Женя не знав, як делікатніше приступитися до справи.

— Це дуже важливо! Дуже! — приклав до грудей руки Вітасик.

— Ну, кажіть уже, що там таке? — в очах діда Гордині спалахнув вогник.

— А ви не гніватиметесь? Скажете? — допитувався Женя.

— Це дуже, дуже важливо! Чесне слово! — повторив Вітасик.

— Та кажіть уже, не мучте, — усміхнувся дід

І та усмішка розв'язала Жені язик:

— Вчора зранку у вас тут із вашим гостем була суперечка… Через когось, кого ви побачили на сусідній ділянці біля залізобетонного блока… Скажіть, кого ви там побачили?..

— Це дуже важливо, — ще раз повторив, приклавши руки до грудей, Вітасик.

Дід Гординя враз спохмурнів, примружив на хлопців очі:

— А що таке? Чого ви питаєте?

— Ну… ну дуже треба, — теж приклав руки до грудей Женя.

— Кому? — свердлив поглядом хлопців дід.

— Ну… для… Для…

— Для міліції! — несподівано для самого себе випалив Вітасик.

— Що-о? — пополотнів дід. Якусь мить він не міг вимовити ні слова, потім вибухнув лайкою: — Геть! Ідіть, юні агенти, щоб я вас не бачив! Геть із моїх очей, нишпорки нещасні! — дід схопив вудочку і замахнувся.

Хлопці змушені були відступати.

— Не скажете? — вигукнув здаля Женя.

— Геть, кажу! Геть, щоб духу вашого не було! — люто затупотів ногами дід.

Вони відійшли за кущі.

— Чого він так розпалився? — винувато знизав плечима Вітасик.

— Просидів би ти двадцять років ні за що, — сказав Женя.

— Ну, я ж думав… я ж хотів, — виправдовувався Вітасик. — Хай трошки заспокоїться, ще спробуємо. Треба було йому зразу про злочин, про катастрофу…

— А якщо він сам має безпосереднє відношення до злочину?

— Чогось мені здається…

Хлопці почекали півгодини і знову наблизилися до діда Гордині.

— Дідусю, ви не кричіть, будь ласка, — якомога ніжнішим голосом почав Женя. — Ви нас не так зрозуміли. Ми ніякі не агенти. Просто готується якийсь злочин, можуть бути жертви…

— Ідіть звідси! Бо таки будуть жертви. Ідіть! — не відриваючи погляду від поплавців, гримнув дід. — Малі ви ще носа встромляти у злочини. І скажіть тим, хто вас послав, щоб вони самі приходили, а не пацанів підсилали.

— Ніхто нас не підсилав…

— Тоді не суньте носа у дорослі справи. Ідіть, не полохайте мені риби!

Було ясно, що дід нічого не скаже.

Сонце сіло, почало сутеніти. Треба було їхати додому. Що їх там дома чекало, один Бог знає.

Біля крамнички стояв автобус.

— До міста? — спитали вони в шофера, що визирав із кабіни.

— До міста.

— Скоро відправляєтесь?

— Зараз.

Хлопці перезирнулися.

— Давай?

— Давай.

Автобус був повнісінький. Стояли у проходах. Якийсь дядечко в окулярах, з борідкою, що сидів на передньому сидінні, тримав на руках величезну корзину з ягодами малини. Хлопці прилаштувалися біля нього.

Хлопці знали, що готується злочин, що може статися катастрофа, але де й коли — їм було невідомо.

Капітан Горбатюк, як ви пам'ятаєте, у це їх не втаємничував.

Коли автобус рушив, якийсь лисий кремезний дідуган, що стояв біля крамнички, прощально помахав рукою. Дядечко з малиною усміхнувся і теж помахав.

Розділ XXIII

До катастрофи лишалося кілька секунд...

Зникнення хлопців виявилося лише після шостої години вечора, коли батьки повернулися з роботи.

Почали дзвонити один одному, передзвонили капітанові Горбатюку, капітанові Попенку і на роботу, й додому, але капітанів не було. Тож

Григорій Тарасович і Василь Сергійович вирішили негайно їхати у Троянду та Завалійки.

А в цей час капітани стояли на узбіччі сьомого кілометру Південного шосе і монтували заднє колесо машини. Їм не пощастило: трапився на дорозі цвях. І, як це буває, переднє колесо його підняло, а заднє піймало — наштрикнулося. Довелося ставити "запаску". Але й "запаска" виявилася з діркою. І через кілометр знову довелося зупинитися. Становище ставало критичним. Вони були на восьмому кілометрі, до тринадцятого — п'ять. А до десятої вечора лишалося всього п'ятдесят хвилин.

Вони розраховували проїхати до тридцятого кілометра і там зупинити той заводський автобус з Троянди, що має бути на тринадцятому рівно о десятій вечора. Висадити пасажирів, зробити обшук, перевірити і супроводжувати автобус до самого міста.

І от через ті колеса могло статися непоправне...

— Голосуй! Зупиняй когось, — сказав капітан Попенко, — машину поки що доведеться кинути.

Та коли дуже треба попутку — це проблема. Особливо ввечері, коли вже стемніло. Та ще й на трасі, серед безлюддя. Капітани картали себе за те, що виїхали в цивільному. Навіть смугастий жезл, який захопив передбачливо Горбатюк, не діяв. Машини проскакували мимо, не зупиняючись. Злочинці теж користуються жезлами. Навіть іграшковими, купленими в "Дитячому світі".

Лишалося півгодини...

І все-таки їм пощастило.

Їхала міліцейська машина. З приміського району. Лейтенант із дружиною і сержант за кермом.

— Що таке? — суворо спитав лейтенант, опустивши скло.

— Виручайте, хлопці, поламались, а треба негайно, — капітан Горбатюк простягнув посвідчення.

— Сідайте, пане капітан, — зовсім іншим тоном сказав лейтенант і відчинив дверцята. — І ви теж, добродію...

По дорозі вони стисло окреслили ситуацію.

— Ясно! Допоможемо! — рубонув повітря долонею лейтенант.

— Ви вже вибачте, але... — подивився капітан Попенко на лейтенантову дружину, що сиділа поряд із ним.

Вона навіть не встигла відповісти. Лейтенант обернувся і випалив:

— Моя дружина службу знає! Як треба — і в рукопашну піде.

— Петю-у! Ну що ти! — сором'язливо затулилася рукою дружина.

— Жарт! — усміхнувся лейтенант. — Але ви за неї не хвилюйтесь. Міліцейська дружина — це... міліцейська дружина.

От уже й тринадцятий кілометр.

Горбатюк глянув на годинник. Було за двадцять п'ять десята. Він сказав:

— Давайте вийдем. А то ще проґавимо.

Вони вийшли. Дружина лейтенанта лишилася в машині.

— Це добре, що ви у формі, — сказав Горбатюк. — А то ще й не зупинився б…

Обабіч шосе був ліс.

— Зупиниться, ніде не дінеться, — впевнено сказав лейтенант. Вони пропустили дві вантажні машини, одну "Волгу" і одну іномарку. Аж от з'явився автобус.

Лейтенант став посеред дороги і підняв жезл. Автобус загальмував і спинився.

— З Троянди? — спитав Горбатюк шофера, що визирнув у вікно.

— Ні. По замовленню. Весілля обслуговую.

— Пробачте… їдьте.

Потрібний автобус вони мало не прогавили-таки. Бо він збирався обганяти той весільний, що рушав.

Та лейтенант вчасно вискочив на шосе і підняв руку. Автобус не міг одразу зупинитися.

Довелося Горбатюку підбігти.

— З Троянди?

— З Троянди, — відповів шофер.

— Одчини, будь ласка.

Передні двері розсунулися, капітан зайшов в автобус і — здивовано вигукнув:

— Хлопці? Звідки ви тут?

Женя й Вітасик так розгубилися, що не могли сказати ні слова.

І тут відбулося те, чого потім не міг пояснити жоден, хто був свідком цього.

Несподівано в дверях автобуса з'явився хлопець у сріблястому спортивному костюмі й темних окулярах.

Всі враз заціпеніли. Ніхто не міг ні ворухнутися, ні вимовити й слова.

Капітан Горбатюк признавався потім, що це було наче гіпнотичний стан...

Хлопець миттю схопив корзину з малиною, яку тримав дядечко, легко підняв її і разом із нею вискочив з автобуса. Минуло ще кілька секунд заціпеніння.

І раптом у лісі спалахнув величезної сили вибух. Всі разом зойкнули. Заціпеніння минуло. Горбатюк зиркнув на годинник — було за чверть десята. І тут відчайдушно закричав отой дядечко в окулярах і з борідкою:

— Жах! Дядя Саша! Неймовірно! Він хотів мене вбити!

Розділ XXIV

Кат

Капітан Горбатюк одразу впізнав його. Це був племінник полковника Силенка, з яким він їхав колись у поїзді, — Васючок, Василь Мартинович.

— Ходімте, ходімте швидше! — капітан вивів приголомшеного Силенкового племінника з автобуса.

Розпитувати у переповненому салоні було неможливо.

Якась легкова машина щойно під'їхала до автобуса і тепер поквапливо розверталася.

— Це він! Він! Його "Жигулі"! — скрикнув Василь Мартинович. — Хотів переконатися, що...

Лейтенант підскочив до міліцейської машини:

— Тоню! Вилазь швидше! — і, поки дружина вибиралася, гукнув капітанові: — Доганяйте! А я оформлю протокол, перепишу свідків. Перепелюк! Викликай наряд!

Вони ще не встигли залізти в машину, а сержант Перепелюк уже викликав по рації оперативників.

"Жигулі" розвернулися і рвонули з місця.

Племінник від розпачу втратив рухливість, застряв у дверцятах, і сержант Перепелюк зміг натиснути на газ лише через півхвилини.

"Жигулі" одірвалися метрів на п'ятсот.

Але сержант був професіоналом. Відстань почала скорочуватися.

— Яка причина? — спитав капітан Горбатюк Василя Мартиновича.

— Жах!.. Неймовірно!.. — бурмотів той, не відповідаючи. Розпитувати зараз не було сенсу.

"Жигулі" знову почали відриватися.

— Жме сто сорок!.. Ризикує! — зціпивши зуби, процідив сержант.

І тут…

На узбіччі, займаючи півдороги, стояв рефрижератор. А назустріч рухався чи то МАЗ, чи то КАМаз, одне слово, важка вантажна машина.

— Згрупуйтеся! — вигукнув сержант і натиснув на гальма. "Жигулі" не змогли проскочити і на шаленій швидкості врізалися в рефрижератор. Вибухнули і спалахнули, як свічка.

Міліцейська машина зупинилася, під'їхавши до палаючих "Жигулів" майже впритул.

— Він сам здійснив вирок! — сказав Василь Мартинович, похиливши голову.

…Розмова відбулася за годину. Коли всі формальності, пов'язані з дорожньою катастрофою, були вже позаду, і вони їхали в місто.

— Мені важко говорити про це… Все-таки рідний дядько. Хоч і не по крові. Його дружина була рідною сестрою моєї матері. Три роки тому померла. Від інсульту. Півтора року пролежала без руху. Я доглядав її. Дядя Саша відмовився. Посилався на алергію… Вона боляче переживала це. І якось, уже перед смертю, розповіла мені… Вони все життя приховували це навіть від найближчих родичів. У тридцять сьомому році він працював в органах. І… виконував вироки… Розстрілював. Був катом, одне слово… Скажете, система зробила його катом? А між іншим, у 1658 році воронезький воєвода, сповіщаючи царю Олексію Михайловичу, що в

нього помер кат, писав: "На Воронеже вольных людей в заплечные мастера никово нет". Навіть тоді, у "смутні часи", на цю високооплачувану посаду ніхто не йшов… — він якусь мить помовчав, зітхнув тяжко. — І це ж іще не все… Під час війни дядько потрапив в оточення, опинився в полоні. І… став катом ще й у німців. Рятуючи власну шкуру, знову своїх розстрілював… Жах якийсь! Волосся дротом береться!.. Був колись нарис у газеті. Наче про нього… Так само вдалося приховати від усіх. Після звільнення воював, став кадровим військовим… Лише тітка знала. Проговорився їй колись сп'яну. Після тітчиної смерті він відчув щось… Пронизував мене своїм колючим поглядом. Та я нічого не говорив. Ні словечка. А йому почало здаватися, що я чекаю його смерті. Щоб успадкувати дачу, машину, гроші, усе майно. Своїх дітей у них не було. Якось він навіть сказав: "Тільки не здумай мене отруїти. Я залишив листа, що в разі моєї наглої смерті звинувачую тебе у вбивстві". Наче жартував… Але ця підозра стала, мабуть, у нього манією. І він вирішив позбутися мене. І не пожалів ні безвинних людей, ні дітей, нікого. Був і лишився вбивцею, катом…

— Невже він розраховував, що слідство не встановить, в якому місці стався вибух, хто був в епіцентрі? — знизав плечима капітан Горбатюк.

— Тут уже, по-моєму, як то кажуть, "клініка", психічне переродження. Маніакальне бажання кривавого ефекту. Видно, таке минуле не могло пройти безслідно для психіки.

"Чи не тому й ті листи до мене?" — подумав Горбатюк. І пригадалася йому їхня розмова у поїзді. Про сталінські репресії. Він, Горбатюк, говорив тоді:

— Сталін злочинець ще й тому, що нищив у народі віру у справедливість суду, у чистоту рук правоохоронних органів. Ті руки були по лікоть у крові. І народ не вірить, що наші, молодих, руки можуть бути чистими…

— А ви хочете бути чистенькими, благородненькими?! — в очах полковника сяйнула лють. — Згоден, помилки траплялися. Сталін сам визнавав і карав винних, але він створив велику державу, врятував світ від фашизму…

Горбатюк подумав тоді, що він звичайний сталініст, яких багато серед старшого покоління, що все життя поклали на зміцнення і возвеличення системи. А він, виявляється, був ще й катом. Який, може, й діда Микиту Яковича розстріляв власноручно.

Кривавий Тринадцятий Апостол!

Розділ XXV

Спасибі тобі, Нолику!

Огляд місця в лісі, де стався вибух, слідів загадкового Нолика не виявив жодних. Отож доводилося констатувати, що він не загинув, не постраждав. Просто зник.

Яким чином він опинився там, у лісі, було таємницею. Як він відчув, що в корзині з малиною вибуховий пристрій з годинниковим механізмом і що до вибуху лишилися секунди — теж було незбагненно. Хто він такий? Звідки? Куди зник?

— На мою думку, маємо справу з істотою незвичайною, — сказав капітан Попенко. — Він назвав себеНоликом. Мабуть, жартома. Певне, знає, що ми називаємо літаючі тарілки — НЛО. Може, й інопланетянин… Причому з планети, маса якої набагато більша за масу Землі. Цим можна пояснити його стрибки. Ви ж знаєте, як на Місяці стрибали американські астронавти. І те, що його кросівки хлопці не могли підняти. Підошва з надважкої речовини. Щоб він міг нормально ходити по землі. А коли треба було стрибнути — роззувся.

— А його здатність відчувати, передбачати злочинні наміри? — спитав Женя.

— Ну, такими якостями володіють навіть звичайні земні люди, — сказав Анатолій Петрович. — Варто хоча б згадати французького лікаря Нострадамуса, який жив у шістнадцятому сторіччі і передбачив багато історичних подій аж до сьогоднішнього дня. Або нашу вітчизняну теософку Блаватську. Або Вангу з Болгарії. Та й про віщунів-тахіонів скільки писалося!..

— Так, видно, недарма існують гіпотези і про паралельні світи, про живі субстанції з інших вимірів, — сказав капітан Горбатюк.

— І про те, що вони стежать за розвитком нашої цивілізації і навіть оберігають нас, — додав капітан Попенко.

— А в підземеллі він ховався, мабуть, тому, що йому за жаркий температурний режим нашого літа, — сказав Григорій Тарасович.

— Може, тому й тюбик розтанув, — усміхнувся Анатолій Петрович.

— Хто б він не був, але він урятував нам життя… Усім, — сказав Вітасик. — І я вдячний йому за це.

— Так. Якби не він, була б таки катастрофа, — зітхнув Степан Іванович. — Позаяк полковник вирішив прискорити її на чверть години…

— Спасибі тобі, Нолику! — сказав Женя, подивившись чогось угору, на небо.

І раптом він почув слова: "Будь ласка!" Вони прозвучали не вголос, а подумки.

Женя глянув на Вітасика, потім на капітана Горбатюка, капітана Попенка, Григорія Тарасовича, свого тата… І зрозумів, що вони теж почули ці слова.

Бо вони всі разом усміхнулися.

І всім їм стало радісно.

Завжди стає радісно, коли смертельна небезпека минає.